

Rõuge valla arengukava

2015–2025

2015

SISUKORD

ARENGUKAVA KOOSTAMISEST	3
KASUTATUD LÜHENDITE JA MÕISTETE SELGITUSED	4
RÕUGE VALD 2015	5
RÕUGE VALLA ARENGUKAVA 2015–2025 ÜLDVISIOON	6
ALAPEATÜKKIDE VISIOONID	7
1. AVALIK HALDUS.....	9
2. HARIDUS.....	13
3. TURISM	19
4. KULTUUR	23
5. HUVIHARIDUS JA ELUKESTEV ÕPE	26
6. NOORSOOTÕÖ.....	30
7. SPORT.....	35
8. SOTSIAALHOOLEKANNE	40
9. TERVIS	46
10. KÜLAELU	52
11. VÄLISSUHTED.....	56
12. ETTEVÕTLUS	59
13. ENERGEETIKA, TARISTU JA ELAMUMAJANDUS.....	61
13.1 TEED.....	61
13.2. VESI JA KANALISATSIOON	64
13.3. ENERGEETIKA JA SOOJAMAJANDUS	65
13.4 ELAMUMAJANDUS	68
14. KESKKOND JA HEAKORD.....	72
14.3. PIKAAJALISED EESMÄRGID	74
15. TURVALISUS	76
16. TURUNDUS JA MEEDIA.....	79
17. KOGUDUS.....	82
LISA 1. RÕUGE VALLA ARENGUKAVA 2015–2025 TEGEVUSKAVADE KOONDTABEL	87
NOORSOOTÕÖ	88
LISA 2. RÕUGE VALLA ARENGUKAVA 2015–2025 KOOSTAMISEL OSALENUD TÖÖRÜHMAD.....	91
LISA 3. RÕUGE VALLA KÜLADE ELANIKE ARV JA VANUSELINE JAOTUS SEISUGA 01.08.2014.....	93
LISA 4.....	96

ARENGUKAVA KOOSTAMISEST

Kohaliku omavalitsuse arengukava eesmärk on omavalitsuse tasakaalustatud areng pikemaks perioodiks.

Rõuge valla arengukava 2015–2025 koostamiseks moodustati 17 töörühma, kus osales ligi 160 inimest. Moodustatud töörühmad: avalik haldus, välissuhted, turism, huviharidus ja elukestev õpe, noorsootöö, ettevõtlus, tervis, sotsiaaltoetused, kultuur, haridus, kogudus, sport, keskkond ja heakord, energeetika-, taristu ja elamumajandus, turvalisus, külaelu ning turundus ja meedia.

Töörühmadesse kaasati inimesi allasutustest, volikogust, vallavalitsusest, kolmandast sektorist, ettevõtjate ja vallaelanike hulgast, samuti spetsialiste väljastpoolt valda ning Võru maavalitsusest (lisa 2, arengukava koostamisel osalenud töörühmade koosseisud).

Kohalik omavalitsus korraldas avalike arutelude kaudu kõigi huvitatud isikute kaasamise arengukava koostamise protsessi.

Arengukava oli kahe nädala jooksul avalikul väljapanekul ning seda tutvustati avalike arutelude käigus Sännas, Rõuges, Nursis ning Viitinas märtsis 2015 täienduste ja ettepanekute tegemiseks.

KASUTATUD LÜHENDITE JA MÕISTETE SELGITUSED

KOV – kohalik omavalitsus

MV – maavalitsus

OVL – omavalitsuste liit

IT – infotehnoloogia

TEL võrgustik – tervist edendavate lasteaedade võrgustik

MTÜ – mittetulundus ühing

EKG – elektrokardiogramm

PAK – perearstikeskus

VTL – Võrumaa Turismiliit

EELK – Eesti Evangeelne Luterlik kirik

ÜVK – ühisveevärk ja -kanalisatsioon

SA – sihtasutus

OÜ – osaühing

AS – aktsiaselts

LEH – Lõuna-Eesti Haigla

TAI – Tervise Arengu Instituut

EAS – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

RPP – Rõuge priitahtlikud pritsimehed

SWOT – tugevuste ja nõrkuste ning väliskeskkonnast tingitud võimaluste ja ohtude analüüs. Nimetus tuleb inglise keelest: S – strengths (tugevused); W – weaknesses (nõrkused); O – opportunities (võimalused); T – threats (ohud)

RÕUGE VALD 2015

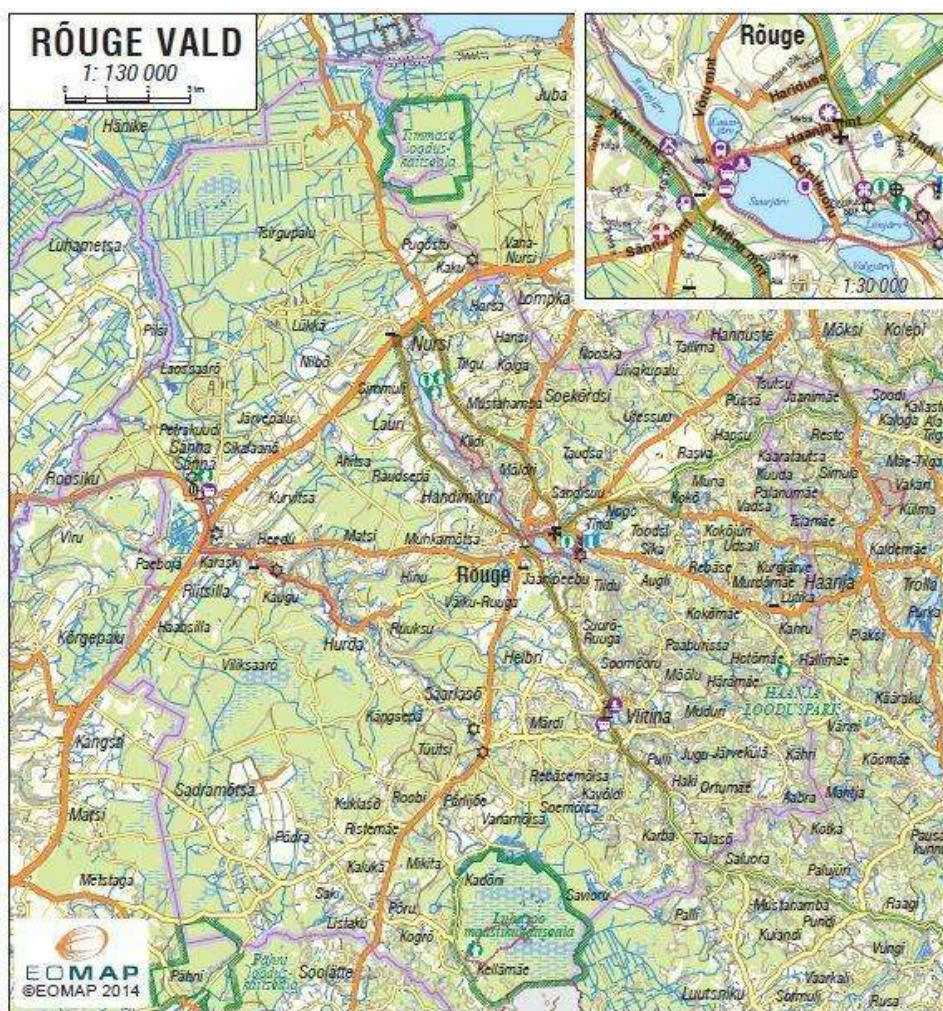
Rõuge vald paikneb Võru maakonna kesk- ja lõunaosas looduskaunil alal suhteliselt lähedal (16 km) Võru linnale. Suuremad keskused: Rõuge alevik, Nursi küla, Viitina küla ja Sänna küla. Veerand Rõuge vallast jääb Haanja Looduspargi territooriumile.

Koos järvede ja ürgoruga on Rõugel oluline koht Võrumaa puhke-, spordi- ja turismivõrgustikus. Vallas tegutseb 22 majutusettevõtet, ridamisi aktiivse puhkuse pakkujaid ning siin on mitmeid vaatamisväärsusi. Tuntumateks turismiobjektideks on Ööbikuorg, Hinni kanjon, Luhasoo, Rõuge ürgorg, Eesti Ema monument, Rõuge Maarja kirik, Ööbikuoru vaatetorn ja külastuskeskus ning järvestik.

Valla pindala on 264 km², sh põllumaad 5527 ha, rohumaad 2246 ha ja metsamaad 15 235 ha. Valla 2231 elanikku (seisuga 01.01.2015) elavad 108 külas ja Rõuge alevikus.

Rõuge Vallavalitsuse haldusalas töötab 2015. aastal 119 inimest, kellest 10 on vallavalitsuse ametnikud.

Rõuge valla kaart:

RÕUGE VALLA ARENGUKAVA 2015–2025 ÜLDVISIOON

Rõuge vald on kõrge elukvaliteediga jätkusuutlik piirkond, kus kõigil on hea olla.

Rõuge valla tähtsaim ressurss on inimene. Valla majandusliku elujõu ja konkurentsivõime tõstmine ning valla elanike üldise heaolu parandamine on arendustegevuse peamine ülesanne. Selle eelduseks on tööealise ja töövõimelise elanikkonna osakaal omavalitsuse territooriumil. Madala sündimuse taustal on kohaliku omavalitsuse ees seisvaks ülesandeks tagada kohalike elanike jäämine piirkonda ning luua atraktiivsed tingimused tööealise ja töövõimelise elanikkonna sisseerandeks peamiselt Võrust. Atraktiivse elukeskkonna loomine – konkurentsivõimeline haridus, mitmekesised vaba aja veetmise võimalused ning elanike toimetuleku ja turvalisuse kindlustamine – on valla arengu võtmeks. Rõuge vald on kaasaegse sotsiaalse ja tehnilise infrastruktuuriga, ettevõtlust soodustav, majanduslikult mitmekesine, elujõulise elanikkonnaga, naabervaldadega koostööd tegev jätkusuutlik vald. Rõuge valla arengu strateegiline eesmärk on olla tasakaalustatud, inimesekeskne, hariduse-, kultuuri- ja spordilembene ning mitmekülgse ettevõtlusega vald, kus on hea elada ja mida on meeldiv külastada.

ALAPEATÜKKIDE VISIOONID

AVALIK HALDUS

Rõuge vald on uuendusmeelne ja avatud, Rõuge on jätkuvalt piirkonna keskus.

HARIDUS

Rõuge vallas on välja kujunenud hea õpikeskkond, mis aitab kaasa laste ja noorte võimetekohasele arengule, annab konkurentsivõimelise hariduse ning võimaldab kujuneda väärtustatud ühiskonnaliikmeks.

TURISM

Rõuge vald on tuntud ja tunnustatud puhkuse- ja aktiivturismi piirkond.

KULTUUR

Rõuge valla kultuurielu on mitmekülgne, kaasaegne, kõigile kättesaadav ja traditsioonide järjepidevust väärtustav.

HUVIHARIDUS JA ELUKESTEV ÕPE

Rõuge valla inimene õpib ja areneb kogu elu ning selleks on loodud mitmekesised võimalused.

NOORSOOTÕÕ

Rõuge valla noor on avatud maailmavaate, positiivse ellusuhtumisega, ettevõtlik ja väärtustatud kogukonna liige.

SPORT

Rõuge vallas on tingimused nii rahva- kui saavutusspordi arendamiseks läbi kodanikualgatuse ja hästi toimiva õppe- ja huvitegevuse kaudu.

SOTSIAALHOOLEKANNE

Rõuge vallas on turvaline ja hea elada, vajalikud sotsiaalteenused on kättesaadavad kõigile.

TERVIS

Rõuge inimene on terve ja elab tervena kaua.

KÜLAELU

Rõuge valla omanäolised külad on elujõulised ning neis on tugeva kogukonnaga atraktiivne ja kaasaegne elukeskkond.

VÄLISSUHTED

Rõuge vald on avatud ja aktiivne suhtleja.

ETTEVÕTLUS

Rõuge valla ettevõtlus on piirkonna omapära arvestav. Siin on mitmekesine teenindusettevõtlus ning nutikas ja kõrget lisandväärtust andev tootmisettevõtlus.

ENERGEETIKA, TARISTU JA ELAMUMAJANDUS

Rõuge vallas on uutele tehnoloogiatele avatud ning taastuvenergiat propageeriv kaasaegne elukeskkond.

KESKKOND JA HEAKORD

Rõuge vallas on hea elukeskkond ja majanduse arendamiseks vajalikke ressursse kasutatakse looduskeskkonda oluliselt kahjustamata.

TURVALISUS

Rõuge vallas on turvaline elukeskkond.

TURUNDUS JA MEEDIA

Rõuge vald on positiivselt silmapaistev.

KOGUDUS

Rõuge kogudus on kõigile elanikegruppidele ja vanuseastmetele avatud, vaimset tuge pakkuv ja sotsiaalselt aktiivne.

1. AVALIK HALDUS

Visioon 2025: Rõuge vald on uuendusmeelne ja avatud, Rõuge on jätkuvalt piirkonna keskus.

Rõuge Vallavolikogu on 15-liikmeline. Volikogu töö korraldamiseks on moodustatud alalised komisjonid:

- revisjonikomisjon
- majanduskomisjon
- arengukomisjon
- haridus- ja kultuurikomisjon
- sotsiaal- ja tervishoiukomisjon
- keskkonnakomisjon
- külaelukomisjon

Nursipalu harjutusvälja arendamisega seotud probleemide lahendamiseks on moodustatud ajutine Nursipalu komisjon.

Lisaks komisjonidele on moodustatud volikogu eestseisus, kuhu kuuluvad kõik komisjonide esimehed ning eestseisus on vallavolikogu esimehe nõuandev organ.

Vallavalitsus on 5-liikmeline. Rõuge Vallavalitsuses (ametiasutusena) ja hallatavates asutustes töötas 2014. a 1. jaanuari seisuga kokku 101 inimest.

Rõuge valla eelarve 2013. aastal oli 3 250 958 eurot.

Rõuge valla allasutused on Rõuge Põhikool, Rõuge Lasteaed, Rõuge Hooldekodu, Rõuge Rahvamaja, raamatukogud (Rõuge, Nursi, Viitina, Sänna) ja Rõuge Avatud Noortekeskus. Augustis 2014. a sõlmitud avalike teenuste üleandmise lepinguga osutab MTÜ Sänna Kultuurimõis raamatukogu ja avaliku internetipunkti/kaugtöökeskuse teenust Sännas 12. augustini 2017. aastal.

Rõuge vallale kuulub kaks sihtasutust: SA Rõuge Energiakeskus ja SA Rõuge Jäähall ning üks äriühing: OÜ Rõuge Kommunaalteenus. OÜ Rõuge Kommunaalteenus põhitegevusvaldkonnaks on soojatootmine ning ühisveevarustuse ja -kanalisatsiooni ärajuhtimisteenuse osutamine.

Valla kodanikele jagatakse infot ajalehe "Rõuge valla infoleht", valla kodulehe (www.rauge.ee), valla Facebooki lehe (www.facebook.com/rougevald), Rõuge TV uudistesaadete ja Rõuge valla listi (rauge@rauge.ee) kaudu.

Vallavalitsuses juurutatakse neid arendustegevusi, mis aitavad parandada avalike teenuste osutamise kvaliteeti. On kaasajastatud IT-lahendusi: valla ametiasutuses ja allasutustes kasutatakse Skype'i, kõigil huvilistel on võimalus liituda valla listi ja Facebooki lehega, on üle mindud digitaalsele asjaajamisele. Valla koduleht on majutatud kovtp.ee keskkonda.

E-teenuste arendamise kaudu kasvab piirkonna atraktiivsus, soodustatakse uute ja paremate töökohtade teket ning kasvab sotsiaalne sidusus. Geograafilised kaugused minetavad oma senise tähenduse, kaotades äärealasid ning ühtlustades eri piirkondade konkurentsivõimet. Väheneb piirkondlik ebavõrdsus ja pikas perspektiivis ka arenguerisused.

1.1 Probleemid

Vald osutab suurt osa selliseid avalikke teenuseid, mida võiks delegeerida era- või kolmandale sektorile (kogukonnateenused).

Puudujäägid info edastusel ja kaasamisel allasutustes ning erasektoris.

Valla allasutuste (töötajate) IT-alane kompetents on puudulik.

Kõik allasutused, seltsid ja ettevõtjad ei panusta valla info jagamisse (ei teadvustata info jagamise olulisust, kodulehe sisuloo, valla infokanalid).

Külavanemate rolli sisu ja olulisuse vähene teadvustamine.

Sädeinimeste motivatsiooni kadumine.

Valla asutuste madal palgatase.

Suvitajate osakaalu suurenemine (talvel jäävad majad tühjaks).

Rahvaarvu vähenemine.

1.2 Lühiajalised eesmärgid

Valla rahaarv on stabiilne.

Valla elanikud on jätkuvalt kaasatud valla juhtimisse.

Valla töötajad on motiveeritud.

Külavanemad ja kohalikud sädeinimesed on tunnustatud, nende roll on väärtustatud.

Külavanemate võrgustik on tihenenud.

Valla asutuste info jagamine on tõhus.

On koostatud valla sise- ja väliskommunikatsiooni kava.

Valla asutustes kasutatakse kaasaegseid infotehnoloogilisi lahendusi.

Avalike teenuste osutamine toimub koostöös era- ja kolmanda sektoriga.

Valla asutused on Rõugest pärit kutseõppurite ja tudengite praktikabaasiks.

Rõuge valla koostöö naabervaldadega on tihe ja tõhus.

Koostöös naaberomavalitsus(t)ega ilmub regulaarselt ajaleht.

Valla infoleht ilmub regulaarselt.

Viiakse läbi regulaarseid valla elanike küsitlusi, nii üldisi kui ka allasutuste kaupa.

1.3 Pikaajalised eesmärgid

Rõuge on jätkuvalt piirkonna keskus.

Valla valitsemine on avatud ning inimesi kaasav.

Valla rahvaarv on suurenenud.

Vallavalitsuse ning allasutuste töö on tõhus ja efektiivne.

Avalike teenuste pakkumine toimub koostöös naaberomavalitsustega.

1.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Koostöö tõhustamine naabervaldadega (ühisprojektid, ühisametnikud, ühisüritused, ametnike vahelised kohtumised jne)	2015–2025
Valla töötajate motivatsiooni tõstmine (regulaarne palgatõus, ühisüritused, ühised väljasõidud, hea töökeskkond, arendavad koolitused jne)	2015–2025
Valla sise- ja väliskommunikatsiooni kava koostamine koos rutiinide ja praktikate loomisega	2015–2016
Valla infokanalite kaasajastamine	2015–2025
Valla asutustele info jagamise võimaluste tutvustamine, asutustes info jagamise eest vastutaja määramine	2015
Avatud valitsemise põhimõtete pidev rakendamine	2015–2025
Valla asutuste vaheliste ümarlaudade korraldamine	2015–2025
Rõuge ja Haanja valla vahelise arengupäeva/ajurünnaku läbi viimine teemal „Kuidas suurendada omavahelist koostööd“	2015–2025
Praktikabaasi mudeli loomine Rõugest pärit kutseõppuritele ja tudengitele (milliseid võimalusi ja praktikakohti on Rõuges pakkuda)	2016–2017
Koostöös tudengitega valla elanike ning mujal elavate rõugelaste (k.a Rõuges suvitajate) oskuste, teadmiste, kogemuste kaardistamine ja kaasamine piirkonna arendamisse	2016–2018
Rõuge nn sõprade klubi loomine (endised rõugelased, Rõuge fännid, suvitajad), kellele korraldatakse “sõprade kokkutulek” ning väljastatakse virtuaalne Rõuge kodaniku tunnistus	2016–2017
Valla kodulehe uuendamine	2015–2025
Koostöös naaberomavalitsus(t)ega regulaarselt ilmuva valla ajalehe väljaandmine	2015
Avalike teenuste ning võimalike teenuste osutajate analüüs	2015–2016
Avalike teenuste delegeerimine era- ja kolmandale sektorile	2015–2025
Valla initsiatiiv kolmanda ja erasektori elavdamiseks (külavanemate valimine, teenuste delegeerimine jms)	2015–2018

„Suverõugelaste” märkamine ja tunnustamine (aasta suvitaja tiitli väljaandmine)	2017–2025
Ettevõtjate teenuskeskuse (raamatupidamine, asjaajamine jne)	
loomine koostöös naaberomavalitsus(t)ega	2018–2020
Valla asutustes avatud uste päevade korraldamine	2015–2025
Regulaarsed ülevaated komisjonide tööst valla infokanalites (kvartal/poolaasta/aasta)	2015–2025
Vallavalitsuse ning allasutuste töö tõhustamiseks töökohtade analüüsi läbiviimine	
ning tulenevalt analüüsist struktuuri uuendamine	2016
Era- ja kolmandale sektorile kahesuunalise info jagamise juurutamine	2015–2016
Külavanemate ja kohalike sädeinimeste tunnustamine ja motiveerimine,	
nende rolli väärtustamine	2015–2025
Külavanemate valimise hoogustamine	2015–2025
Elanike soovide ja ootuste kaardistamiseks regulaarsete küsitluste läbiviimine	
(vald üldiselt ning allasutused)	2015–2025
Kodukohakampaania „Registreeri end Rõuge valla elanikuks“ läbiviimine	2015–2025

2. HARIDUS

Visioon 2025: Rõuge vallas on välja kujunenud hea õpikeskkond, mis aitab kaasa laste ja noorte võimetekohasele arengule, annab konkurentsivõimelise hariduse ning võimaldab kujuneda väärtustatud ühiskonnaliikmeks.

Rõuge vallas tegutseb 3 haridusasutust: Rõuge Lasteaed, Rõuge Põhikool ja Leiutajate Külakool.

Alushariduse hetkeseis

Alusharidust antakse Rõuge lasteaias, on ehitatud 1969. aastal, renoveeritud ja juurdeehituse saanud 2010/2011 aastal.

01.01.2015. aasta seisuga on Rõuge Lasteaias 5 rühma 92 lapsega, neist üks asub Viitina mõisahoones. Lasteaias töötab 12 lasteaiaõpetajat, kellest 10 on kvalifikatsioonile vastava kõrgharidusega, 2 kvalifikatsioonile vastava keskeriharidusega. Olemas on liikumis- ja ujumisõpetaja ning muusikaõpetaja.

Tugisüsteemidest on lasteaias logopeed (kahasse kooliga) ja tugiisik (erivajadustega laste toetamiseks).

Lasteaias töötab hea ettevalmistusega, õpihimuline, üksteist toetav, arenemisele suunatud ja lapsesõbralik meeskond. Lasteaed liigub lapsekeskse ja mängulise õpetuse poole. Oma tööd ja arengut analüüsides on jõutud õppiva organisatsiooni vajaduse mõistmisele – toimub pedagoogilise ja muu kaadri järjepidev enesetäiendamine, koolitamine jne. Rühmades toimub laste arengu jälgimine ja hindamine, millele toetudes viiakse läbi arenguveestlused lastevanematega ja seatakse lapsest lähtuvalt eesmärgid tema edasise arengu huvides.

Õppe- ja kasvatustöös lähtutakse koduloolise teemaõppe ehk integreeritud tegevuse põhimõtetest. Lasteaias on välja kujunenud oma traditsioonid ning ühisüritused lastevanematega. Oma töö planeerimiseks on viidud läbi erinevaid lastevanemate küsitlusi, mille tulemuste analüüsile toetudes luuakse laste arenguks paremaid võimalusi ja tingimusi.

Oluliselt on tõusnud selliste laste arv, kes vajavad erinevaid tugiteenuseid. Seepärast on tõusnud vajadus erispetsialistide (logopeed, eripedagoog) ning sobitusrühma järele.

Rühmad osalevad mitmetes projektides ja konkurssidel. Lasteaia projektiga seotud tegevusi on ära märgitud ka riiklikul tasemel. Lasteaed on ühinenud TEL võrgustikuga, „Kiusamisest vaba lasteaed“ projektiga, Võro keele tutvustamise ja õpetamisega. Hea koostöö on valla erinevate allasutuste ja kooliga.

Rõuge Põhikooli hetkeseis

Rõuge vallas annab põhiharidust Rõuge Põhikool.

Rõuge koolimaja vanem osa on valminud 1883. aastal, uuem osa 1966. aastal. Kooli juurdeehitus võimla ja täiendavate klassidega võeti käiku 2003. aastal.

2008. aastal lõppes koolihoone täielik renoveerimine ning mindi üle maaküttele. Koolimaja on soe, kaasaegne ning vastab Tervisekaitse ja Päästeameti nõuetele.

2009. aastal valmis hoolekogu ja lastevanemate aktiivsel toel õuesõppeklass.

2012/13. õppeaastal kolis arvutiklass uutesse ruumidesse ning kool sai uued arvutid. 2013/14. õppeaastal paigutati kõikidesse klassiruumidesse arvutid ja projektorid. Energiaklassi paigaldati SMART-tahvel.

Koolil on olemas hulk suuski ja uiske. Õppekava nõudeid aitavad täita kodundusklass, võimla, jõusaal ja aeroobikaruum. Nõuetele vastavad ning hästi sisustatud on poiste tööõpetuse ruumid. Energiaklass on kasutusel füüsika- ja keemiakabinetina, kuid vajab välja arendamist.

Eelarve on olnud stabiilne ning kooli eesmärgke toetav ja arvestav. Lisaks eelarvelistele ressursidele on saadud lisaraha erinevatest projektidest. Suurt tuge ja abi õppekäikude korraldamisel ning erinevate vahendite soetamisel on pakkunud Samson-Himmelstjerna fond.

Seisuga 01.09.2014 on Rõuge Põhikoolis 9 klassikomplekti ja seal õpib 148 õpilast. Õpilaste arv on viimaste aastate jooksul mõnevõrra langenud, kuid juba 2015. aasta septembrist võib taas näha tõusu. Rõuge valda sisse kirjutatud laste arvu prognoosi kohaselt peaks aastaks 2021 tõusma õpilaste arv 190 õpilaseeni. Selline prognoos võimaldab Rõuge koolil Eesti koolivõrgus aastal 2020 jätkata keske põhikoolina Võru maakonnas.

Koolis töötab 17 aineõpetajat, kellest 16 on kvalifikatsiooninõuetele vastava haridusega ning ühel õpetajal on Tartu Ülikoolis erialane haridus omandamisel. Pedagoogilisse personali kuuluvad ka sotsiaalpedagoog, abiõpetaja ja osalise koormusega pikapäevaõpetaja. Logopeedi jagatakse kooli ja lasteaiavahel. Vastavalt igakuisele graafikule tegutseb kooli juures ka kooliõde.

Kooli õppekeskkond on turvaline ning seda kujundatakse läbi kogu kooli tegevuse. Võrdsel määral toetatakse nii õpilase vaimset, füüsilist, kõhbelist, sotsiaalset kui emotsionaalset arengut. Õpilastel on võimalus kasutada arvuteid, kooliraamatukogu ning spordirajatisi. Pikapäevarühma õpetajad saadavad õpilased pealelõunal koolibussidele.

2012/2013. õppeaastast on välja töötatud ja kasutusele võetud Rõuge kooli sümboolikaga koolivorm, mis väljendab kooli ühtsust ja identiteeti, väärtustab koolikultuuri ja tekitab ühtsustunnet.

Koolis ja selle territooriumil on õpilastele loodud kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii tundides kui ka tunniväliselt. Kooli territoorium on piiratud aiaga.

Vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu koolipere.

Õpilastele pakutakse kaks korda päevas tervislikku ja mitmekesist toitu. Nii koolilõuna kui pealelõunase pikapäevatoidu valmistavad oma kooli kokad.

Kooli õppekava aluseks on põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava.

Järjest enam peab arvestama õpilase individuaalsusega ja hariduslike erivajadustega. Vastavalt sellele kohandatakse ka õppetöö. Suurema õpilaste arvuga klassides õpetatakse matemaatikat ning eesti ja inglise keelt osaliselt rühmades. Õpiraskustega õpilased saavad suurt tuge kõikides kooliastmetes toimuvatest õpiabi tundidest. Koolis tegeletakse järjest enam ka andekuse arendamisega.

Õppetööd toetavad ka pikapäevarühmad. Koolis tegutseb alates 2014. õppeaastast neli pikapäevarühma, sest viimase kahe aasta jooksul on pikapäevarühma õpilaste arv järsult tõusnud.

Huvitegevus annab õpilasele võimaluse tegeleda enda arendamisega erinevates ringides, avardada maailmapilti ja silmaringi, saada lisateadmisi, kinnistada õppetundides õpitut, luua seoseid erinevate valdkondade vahel. Huvitegevus on mitmekülgne, haarates nii kehalist tegevust, kunsti ja käsitööd, muusikat kui ka õppeaineid. 2013/14. õppeaastal tegutses kooli juures 21 huviringi. 8 juhendajat olid väljastpoolt kooli. Lisaks kooli huviringidele osalevad õpilased ka muudes Rõuge vallas ja Võrus tegutsevates ringides ja klubides.

Sänna Leiutajate Külakooli hetkeseis

Rõuge vallas Sänna külas töötab 1. ja 2. kooliastme erakool „Leiutajate Külakool“– koolitusluba alates 07.2014.

Õppetöö toimub Sänna Kultuurimõisa ruumides. Kooli pidajaks on MTÜ Sänna Kultuurimõis.

Aastaks 2014 on planeeritud 1 liitklass kuni viie õpilasega statsionaarses õppes. Koolis töötab üks õpetaja ning direktor.

Leiutajate Külakooli jaoks on tähtis, et kõik kogukonna liikmed oleks austatud, toetatud ja armastatud, et inimene julgeks ja suudaks lõõgastuda ning avaneda maailmale kogu oma ilu ja täiuslikkusega. Leiutajate Külakoolis käsitletakse inimest kui vaimset olendit. Siin ei ole õpetajaid ja õpilasi, on inimesed, kelle hing soovib õppida ja areneda lähtuvalt üksikisiku eluülesandest, et jõuda oma tõelise olemuseni.

Olulised märksõnad kooli programmis on: kes ma olen?, mis on maailm?, (mis on sünd, mis on surm?), suhted inimestega ja kogu meid ümbritseva keskkonnaga, armastus, inspiratsioon, harmoonia taotlus, maailma teadlikkus. Looduslähedus, sisemine vabadus ja rohkesti värsket õhku läbivad kooli argipäeva. Oma koht on kaasaegsetel tehnilistel uuendustel, milles koos orienteeruma õpitakse.

Koolis usutakse, et laps ongi täiuslik ja täiesti valmis ning tal on kaasas täiuslik pakett selleks, et kõige paremini sukelduda oma eluülesande teostamisse, milleks täiskasvanud tema ümber hoiavad ruumi ja aitavad selles maailmas orienteeruda. Selline lähenemine on ka õpetajatele ja lastevanematele toetav, sest pole ootuseid lähtuvalt enda elukogemusest, arenguastmest, unistustest, soovidest ja tahtmistest.

Koolilastel endil on võimalus avada kooli süda sellisena, kuidas kool neile meeldiks, mis toetaks täiuslikult just nende laste arengut. Seega on kool kogu aeg muutumises, kuna laps areneb iga päev oma teel edasi. Täiskasvanud lähtuvad laste visioonist ning loovad selle ümber turvalise struktuuri,

milles laps saab rõõmsameelselt areneda. Koolis kasutatava metoodika märksõnadeks on projektiõpe, õuesõpe, avastusõpe, humanistlik pedagoogika ja Gaia haridus.

Lapsevanematel ja kogukonna liikmetel on kooli igapäevases töös aktiivne roll. Iga oskustega ja teadmistega täiskasvanu on suur ressurss kogukonnale, mis otseses suhtluses lastega aitab parandada neid väärtusi, mida elu jooksul kogutud.

Kool on planeeritud esialgu väikesena (ca 5–7 õpilast). Selline suurus võimaldab rakendada individuaalset lähenemist – see tähendab, et õppetöö suund lähtub lapse konkreetsest isikust, tema inspiratsioonist ja loomulikust huvist.

2.1 Probleemid

Valla allasutuste ja kogukonnaühenduste koostöö on vähene ja puudulik.

Tugispetsialistide puudus Rõuge valla haridusasutustes.

Viitina mõisahooned on amortiseerunud (Viitinas asuva lasteaia rühma aknad vajavad väljavahetamist).

Rõuge lasteaia Viitina rühma õueala on piiritlemata.

Rõuge Lasteaia basseini alakasutus (kasutuses 7 kuud aastas).

Rõuge kooli õueala/mänguväljak on välja ehitamata.

Puudub staadion.

Puudub veekeskus/ujula: lasteaia arendatud ujumisoskused pidurduvad.

Õpilaste õpimotivatsioon ebakindel.

Laste ja noorte suhtlusoskused, analüüsivõime, konfliktiolukordade lahendamise oskused on nõrgad.

Lastevanemate kaasamine haridusvaldkonda puudutavate teemade arendamisel on puudulik.

Rahvusvahelise koostöö puudumine.

Valmisolek puudega laste vastuvõtuks on kasin.

Piiritlemata territooriumist tekkivad ohud.

Transpordivõimalused huvitegevusest osavõtuks on kasinad.

Koolibussiringid on liiga pikad ja reedene bussiring on liiga hiline.

Leiutajate külakooli rahastusmudeli seotus projektidega on puudulik.

Leiutajate Külakool vajab sertifitseeritud kööki.

Leiutajate Külakooli õueala vajab Terviseameti nõuetega vastavusse viimist.

2.2 Lühiajalised eesmärgid

Toimivad toetusmehhanismid kvalifitseeritud kaadri ja tugispetsialistide tagamiseks.

Toimivad järjepidevad koolitused personalile.

Rajatud on Rõuge kooli mänguväljak

Toimib aktiivne valla allasutustevaheline infoliikumine ja koostöö.

Toimib tihe ja tulemuslik koostöö nii sise- kui välispartneritega.

Huvitegevus on mitmekesine ning täieneb vastavalt vajadusele.

Huvitegevuseks on olemas mitmekesised vahendid.

Ringitöö tulemusena on keeleõppe võimalused muutunud paremaks ja mitmekülgsemaks.

Leiutajate Külakooli nõudlused on suurenenud: avatud on uus klass, võetud tööle uus õpetaja ja renoveeritud juurde uusi ruume.

2.3. Pikaajalised eesmärgid

Rõuge kool on elujõuline, uuendusmeelne, jätkusuutlik, suurenenud õpilaste hulgaga keskne põhikool Võru maakonnas.

Õpilastele on loodud võimalused sügavamate annete avaldumiseks ning arendamiseks.

Õppekeskkond on turvaline ning õpilaste võimeid ja vajadusi arvestav.

Rõuge kooli õpilased kannavad ühtset koolivormi.

Koolikogukond on suhtlemises teadlik.

Lapsevanemad väärtustavad sisemist arengut.

Välispordirajatised vastavad vajadustele.

Erinevate huvigruppide koostöö on tulemuslik ja jätkusuutlik.

Arvestatakse laste ja kooliõpilaste erivajadustega.

Leiutajate külakooli rahastusmudel baseerub ettevõtluslikele alustele (külakooli tooted, laagrid ja koolitused).

Leiutajate Külakooli tarbeks on renoveeritud eraldi koolihoone.

Tihedam bussiühendus Võru ja Sänna vahel.

Valla koolibussiringide liiklus on tihe, turvaline ja vajaduspõhine.

2.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Koostöö parendamine erinevate meetodite kaudu	2015–2025
Sobitusrühma tööle rakendamine Rõuge lasteaias	2016–2018
Täiskohaga logopeedide tööle rakendamine Rõuge põhikooli ja Rõuge lasteaeda	2016–2018
Viitina külakeskuse renoveerimine	2015–2018

Viitina lasteaiarühma õueala piiramine	2015
Rõuge Lasteaia basseini aastaringne kasutus (v.a lasteaia puhkuse ajal)	2016–2018
Keeleõpperingide töölerakendamine	2015–2018
Rõuge kooli õueala/mänguväljaku rajamine	2015–2016
Staadioni ehitamine Rõuge kooli juurde	2016–2025
Rõuge veekeskuse rajamine	2020–2023
Transpordivõimaluste loomine õhtusteks huvitegevusteks	2015–2025
Koostööprogrammide elluviimine: kogukond, perekond, valla allasutused	2015–2025
Kujundava hindamise järkjärguline rakendamine Rõuge koolis	2016–2020
Mitteformaalsete õppemeetodite sissetootamine	2015–2025
Allasutuste töötajate osalemine riiklikel ja rahvusvahelistel koolitustel	2015–2025
Huvitegevuseks vajalike vahendite baasi täiustamine	2010–2017
Liikumisvõimaluste loomine puuetega inimestele Rõuge koolihoones (lift)	2020–2025
Liikluskorralduse turvaliseks muutmine Rõuge lasteaia ümbruses	2015–2016
Eraldi koolihoone (Sänna alaveski) renoveerimine Leiutajate Külakooliks	2016–2022
Leiutajate Külakooli ruumide (sertifitseeritud köök) ja õueala vastavusse viimine	
Terviseameti nõuetega.	2015–2022
Valla bussiringide liikluse parendamine ja alternatiivvõimaluste rakendamine (rendibuss, lastevanematele sõidukulude kompenseerimine)	2015–2025

3. TURISM

Visioon 2025: Rõuge vald on tuntud ja tunnustatud puhkuse- ja aktiivturismi piirkond.

Rõuge vald on oma looduslike ressursside poolest mitmekülgseim piirkond Võrumaal. Samas ollakse koos Haanjaga maakondlikuks turismiväravaks, omades mitmekesiseimat vaatamisväärsuste hulka ning suurimat turismiteenuste pakkujate võrgustikku Võrumaal.

Turismimajanduse tähtsus on pidevalt tõusnud, nagu on laienenud ka pakutavate turismiteenuste hulk ja valik. Rõugest on kujunemas atraktiivne aktiivturismi piirkond, kus on oluline koht erinevatel atraktsioonidel, puhkekohtadel, üritustel jne.

Rõuge valla hüüdlauseks on “Rõuge seitsme järve maa”, “Leia ennast Rõuges” ja “Trehvämi Rõugõn”.

Rõuge Ööbikuoru keskus teenindab suvehooajal külastajaid ning jagab teavet piirkonna vaatamisväärsuste, majutusvõimaluste, ürituste ja pakutavate teenuste kohta. Rõuge Ööbikuoru keskuses müüakse suvehooajal käsitööd ja pakutakse kohalikku toitu kaasa ostmiseks. Talvehooajal toimuvad keskuses ja selle ümbruses kelgukoortega seotud tegevused. Ööbikuoru laululaval ja selle ümbruses toimuvad erinevad kultuuri- ja spordiüritused. Rõuge vallavalitsus koordineerib kohalikku turismiarengut ja koostööd kohaliku omavalitsuse ning ettevõtjate vahel. Toimuvad infopäevad ja koolitused turismiettevõtjatele.

Rõuge valla tugevuseks on tihe majutusasutuste võrk, (27% maakonna majutusasutustest asub Rõuge vallas), lisaks pakutakse erinevaid turismiteenuseid nagu näiteks ratsutamine, forellipüük, jalgratta-, paadi- ja erinevate spordivahendite laenutus, atraktsioon Linnutee, ATV-matkad, vibulaskmine, sepatöö demonstratsioon, saunateenused, soolakamber, massaažiteenused jne. Ööbikuoru Villas on avatud aastaringselt tegutsev kohvik, lisaks pakuvad hooajaliselt toitlustamist Saarsilla talukohvik, kiirsöögi koht Rõuge Rooben, Mägilase pubi ning ettetellimisel enamus majutusteenuse pakkujatest.

Avatud on erinevad spordiväljakud: talvel täismõõtmega rahvusvahelistele nõuetele vastav valgustatud liuväli ja suusarajad, tõstukiga mäesuusamägi Kiidil; suvel kunstmurukattega jalgpalliplats (jääväljakul), jaanalinnufarm ja sepa talu ning parvsaun. Valminud on Eesti Ema teemapark. Külastajate seas on populaarsed matkarajad – Luhasoo õpperada, rajad Rõuge Ööbikuorus, ümber Suurjärve, Rõuge–Hinni kanjoni rada, Sänna taevarada, energiarada. Turistidele pakuvad huvi Ööbikuorg koos Linnamäe ja vesioinastega, Rõuge ürgorg järvistuga, Rõuge Maarja kirik, Hinni kanjon, Luhasoo maastikukaitseala, arendatav Rõuge muinastalu, Ööbikuoru hüdrotöökoda-muuseum, Vabadussõja monument ja mälestuskivi Taani vabatahtlikele, National Geographicu kollane raam jne. Välja on kujunenud mitmed suurüritused, mis toovad piirkonda hulgaliselt külastajaid kogu Eestist: Rõuge valla tantsu- ja laulupidu, ratsutamisvõistlused, jaanisimmanid, Rõuge veepidu ja paadiralli, kalapüügivõistlused nii suvel kui talvel (Viitina kuurits ja Rõuge Purakas), Rõuge rattamaraton, mägiratturite mitmepäevasõit, Rõuge jooksumaraton, priitahtlike pritsimeeste käraja ning ridamisi väiksemaid üritusi. Kultuuri ja kunstisündmusi pakuvad ka nii Sänna kultuurimõis kui Rõuge Kunstikuur.

3.1 Probleemid

Ettevõtjate vaheline ebapiisav koostöö
Kõikuv teenuste kvaliteet
Iganenud tingimused ja teeninduskultuur
Motivatsiooni puudumine – mugavustsooni kinni jäämine
Turismiobjektide amortiseerumine
Ebapiisav informatsioon turismiobjektidest
Vähene tarbijaskond
Ühepäevaturism
Vähesed võimalused kevad-sügis-talvisel hooajal
Turismiatraktsioonide vähesus

3.2 Lühiajalised eesmärgid

Turismi tipphooajaväliste ürituste korraldamine
Koostööprojektid ühisturunduseks
Teeninduskvaliteeti tõstvate õppepäevade, õppevisiitide korraldamine
Teemaparkide ja teemaradade väljatöötamine
Aktiivne välisturundus messide, trükiste ja kodulehekülje kaudu.
Aktiivturismi objektide väljaarendamine
Turismiteenuste ja tugiteenuste väljaarendamine ja kvaliteedi parendamine

3.3 Pikaajalised eesmärgid

Turismi sesoonsus on vähenenud
Toimib mitmetasandiline koostöö turismiturunduses
Piirkond on tuntud mitmekülgsete aktiivtegevuste poolest
Turismiobjektid on välja arendatud ning tagatud hea juurdepääs
Teeninduskvaliteet on heal tasemel ning kliendi nõuetele vastav
Rõuge piirkond on olulisim turismipiirkond Võrumaal
Ööbikuorg ja ürgorg tervikuna on kujunenud atraktiivseks puhke- ja kultuurikeskkonnaks

3.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Ettevõtjate regulaarsete kokkusaamiste korraldamine	2015–2025
Temaatiliste laagrite korraldamine	2015–2025
Turismipakettide välja töötamine ettevõtjate poolt	2015–2025
Sihtgruppide segmenteerimine ja turundustegevused koostöös ettevõtjatega	2015–2018
Turismiobjektide korrastamine ja viidastamine	2015–2025
Muinastalu teemapargi rajamine	2015–2020
Suvelavastuste-kontsertide korraldamine	2015–2025
Trükise koostamine valla turismiobjektide kohta	2016
E-turunduse arendamine ja koolitused	2015–2025
Hooajaväliste tegevuste väljaarendamine	2016–2019
Spa ja ujula rajamine	2025
Kohaturundus läbi lugude-legendide esiletoomise	2016–2017
Aktiivtegevuste järjepidevuse tagamine	2015–2025
Rahvuslikud toidud ja käsitöö – rohkem erinevaid tooteid	2016–2019
Osalemine maakondlikus ja riiklikus turismivõrgustikus	2015–2025
Erinevate teemapäevade korraldamine	2015–2025
Sportimisvõimaluste laiem turundamine	2015–2025
Erinevate võimaluste promomine ettevõtjate kaudu	2015–2025
Suurjärve rannapromenaadi väljaarendamine ja rannahoone ehitus, Suurjärve kui	
Eesti sügavaima järve tähistamine (rannahoone, atraktsioonid, lasteala)	2016–2020
Avaliku WC rajamine aleviku keskusesse	2016
Matkaradade pidev korrashoid ja uute marsruutide väljaarendamine	2015–2025
Ühistegevused turismiettevõtjatega	2015–2025
Uute turismiatraktsioonide väljaarendamine	2015–2025
Pereturismi arendamine	2015–2025
Uute turismikogemuste jagamise seminarid	2015–2025
Ööbikuoru vaatetorni rekonstrueerimine	2015–2016
Ööbikuoru keskuse edasiarendamine	2015–2025

Vaikuse Kodu külastuskeskuse rajamine Suurõ-Ruuga külla	2016–2021
Puhkekohtade loomine Kaussjärve äärde	2020–2021
Rõuge kooli spordikompleksi terviklik väljaehitamine (jäähoone, kunstmurukattega täismõõtmetes jalgpalliväljakuga staadion, ujula)	2016–2025
Sänna Kultuurimõisa arendamine (mõisakompleks ja park)	2016–2018
Veeatraksioonide mitmekesistamine Rõuge järvestikus	2017–2020
Eesti Ema monumendiga seotud viitade ja infotahvlite paigaldamine	2016
Võimaluse leidmine turvalise ja keskkonnasõbraliku motopargi rajamiseks	2016
Järvede kallasradadele juurdepääsude tagamine	2015–2025
Rahvusvahelistel ja riiklikel messidel osalemine	2015–2025

4. KULTUUR

Visioon 2025: Rõuge valla kultuurielu on mitmekülgne, kaasaegne, kõigile kättesaadav ja traditsioonide järjepidevust väärtustav.

Kultuurisündmuste läbiviimise paikadeks Rõuge vallas on Rõuge rahvamaja, Rõuge Põhikool, Rõuge kirik, Rõuge noortekeskus, Sänna Kultuurimõis, Nursi ja Viitina külakeskused. Vabaõhuüritused toimuvad Viitina Järvesaarel, Ööbikuorus, Suurjärve ääres ja külaplatsidel.

Huviringides on võimalik osaleda Rõuge rahvamajas, Rõuge koolis, noortekeskuses ja -tubades, Sänna Kultuurimõisas, Jaanipeebu kitarrikoolis.

Rõuge rahvamaja on liitunud Eesti Kontserdi maakondliku programmiga „Muusika Eestimaale”, mida rahastavad Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapital, maakondlik ekspertgrupp, Eesti Kontsert ja kohalik omavalitsus. Programmi eesmärk on pakkuda aastaringset kontserte ning tuua vabariigi tippmuusikuid suurlinnadest kaugemale.

Programmi „Teater maale” raames korraldab rahvamaja 1–2 professionaalse teatri etendust aastas, lisaks organiseeritakse teatrite ühiskülastusi lastele, noortele ja täiskasvanutele.

Hulgaliselt traditsioonilisi üritusi toimub kolmanda sektori eestvedamisel. Vallast on võimalik taotleda toetust nii kultuuri- kui ka spordiürituste korraldamiseks.

Vallarahvale pakub oma teenust neli raamatukogu: Rõuges, Viitinas, Nursis ja Sännas.

4.1 Probleemid

Rõuge rahvamaja on kehvast seisusest ega vasta kaasaegsetele ootustele.

Rõuge raamatukogu töötab väga kitsastes tingimustes, asub ebasoodsas kohas.

Kultuuriürituste jäädvustamine on juhuslik ja puudub süsteem salvestiste arhiveerimiseks.

Pärimus kaob koos inimestega.

Rõuges ei ole oma bändi.

Talvisel ajal puuduvad suur- ja kogupereüritused.

Huviringides käimine on keerukas – transport, ajaline kattuvus.

Kaasaegsete traditsioonidega üritused vajavad värskeid ideid ja uut hingamist.

Ööbikuorg kultuuriürituste toimumise kohana on alakasutatud.

Traditsioonilised vabaõhuürituste kohad on „kulunud” ning vajavad värskendamist.

Elanikkond on passiivne.

4.2 Lühiajalised eesmärgid

Aastaringelt toimiv kultuuritegevus.

Toimib regulaarne eestvedajate ümarlaud ning valdkonna töötajaid ja tegijaid tunnustav ning väärtustav motivatsioonisüsteem.

Sündmuste korraldamisel ja läbiviimisel toimib pidev koostöö avaliku, era- ja kolmanda sektoriga.

Ööbikuoru piirkond on Muinastalu tegevuste ja teiste kultuurisündmuste korraldajatega koostöös hästi kasutatud.

Viitina Järvesaarel ja Rõuge Ööbikuoru laululavadel toimuvad regulaarselt üritused.

Rõuges toimuvad üleriigiliste kontserttuuride etendused.

Rõuge raamatukogu töötab avarates tingimustes.

Toimuvad regulaarsed kontserdid Rõuge rahvamajas, Viitina mõisahoones, Rõuge kirikus, Sänna kultuurimõisas, Rõuge Muinastalus ja Ööbikuorus ning muudes, uutes ja alternatiivsetes esinemispaikades.

Huviringid lähtuvad vajadusest, juhendajatena on kasutatud võimekaid kohalikke inimesi.

Huviringides osalejate arv vallas püsib stabiilsena.

Loodud on tühjade (kasutamata seisvate) hoonete ja alternatiivsete esinemispaikade andmebaas omanäoliste ürituste korraldamiseks.

4.3 Pikaajalised eesmärgid

Rõugel on oma kaasaegne ja rahvusvaheline kultuuri esindusüritus nii suvel kui talvel.

Rõuge rahvamaja toimib piirkonna kultuuri- ja huvikeskusena.

On olemas helistuudio, mis pakub kvaliteetset salvestusvõimalust nii kohalikele muusikakollektiividele kui rahvusvahelistele koosseisudele.

Rõuge parki on ehitatud uus laululava ning parki kasutatakse senisest enam vabaõhuürituste läbiviimiseks.

Kultuuriasutused on ratsionaalselt kasutatud, säästvalt majandatud ning kaasajastatud.

Kultuur on väärtustatud: suurenenud on teadlikkus piirkonna eripärast ning kultuuriväärtustest.

Raamatukogud on välja arendatud küla- ja kogukonnakeskusteks, korraldatakse temaatilisi üritusi.

Toimib tihe koostöö kõrgkoolidega: pakutakse võimalusi kursuse- ja uurimustöödeks, tudengeid kaasatakse pärimuslugude kogumisel ja salvestamisel, korraldatakse laagreid ja festivale.

Sänna Kultuurimõis on pidevalt arenev multifunktsionaalne, inspireeriv ja harmooniline ühistevgevuse läte.

Toimub pidev kultuurialane koostöö nii Eestisiselt kui rahvusvaheliselt.

Loodud on omanäoline kaasaegse kunsti keskus, mis toob professionaalse kunsti vallaelanikele lähemale.

Toimib professionaalsetele kunstnikele töökeskkonda pakkuv ja kogukonnale avatud loomekeskus, mis elavdab piirkonna kultuurielu.

4.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Rõuge rahvamaja täielik rekonstrueerimine	2020–2025
Pidev mälumänguturniiri korraldamine	2015–2025
Viitina Järvesaare ja Ööbikuoru laululavade värskendamine	2018–2020
Alternatiivsete esinemispaikade kaardistamine ning kasutuselevõtt	2016–2017
Piirkonna eripära tutvustavate ürituste korraldamine	2015–2025
Vallakodanike ning ettevõtjate kaasamine kohaliku kultuuritegemise jätkuprotsessi	2015–2025
Esindusürituse leidmine Rõugele sügistalviseks perioodiks	2016–2017
Kultuuriürituste ja inimeste lugude jäädvustamine ja talletamine raamatukogudes	2015–2025
Kultuuriasutuste töö- ja tehniliste vahendite pidev uuendamine	2015–2025
Raamatukogude arendamine külaelukeskusteks	2016–2020
Huvitegevuse ühine eksponeerimine eri paikades (kool, kunstikuur, rahvamaja, kirik jne)	2015–2025
Küsitluste korraldamine uute ideede saamiseks ja huvigruppide eelistuste väljaselgitamiseks	2015–2025
Hästitoimivate kultuuriürituste traditsioonide hoidmine ja sihtgrupi laiendamine	2015–2025
Pilliõpetuse arendamine eri vanusegruppidele	2015–2025
Valla toetussüsteem kogukonnaalgatuste projektidele (omaosaluse toetamine)	2018
Omanäolise ja kaasaegse kunstikeskuse loomine	2016–2018
Võimaluste leidmine koostööks erinevate õppeasutustega: pärimuse kogumine, laagrid, festivalid	2018–2020

5. HUVIHARIDUS JA ELUKESTEV ÕPE

Visioon 2025: Rõuge valla inimene õpib ja areneb kogu elu ning selleks on loodud mitmekesised võimalused

Rõuge valla huviharidus on mitmekesine, hõlmates nii vallavalitsuse huvitegevust rahvamajas, laste- ja noorsootöösutustes kui ka erinevate vabaühenduste ja huvigruppide omaalgatuslikku tegevust. 2013/2014. aastal tegutseb vallas kokku ligi 60 erinevat spordi- ja huviringi, mille toimumist korraldavad Rõuge Põhikool, rahvamaja, noorsootöösutused, Sänna kultuurimõis ning erinevad klubid, seltsid ja entusiastid.

Lisaks korraldatud huvitegevusele on vallas formuleerunud grupid, kes käivad koos ning tegelevad oma huvialadega kas regulaarselt või hooajati, vastavalt huvile ja vajadustele (jalgrattasport, golf, käsitöölised jne).

Huviringide loominguga on osaletud nii kohalikel, regionaalsetel kui riiklikel laulu- ja tantsupidudel ning erinevatel konkurssidel ja spordivõistlustel; oma töid on esitletud veebis ja näitustel, aga ka näiteks Riigikogus. Valla spordi- ja tehnikaklubid ning isetegevuslased on saavutanud oma tegevusega häid tulemusi nii maakondlikul kui riiklikul tasemel, mis näitab valla huvihariduse kõrget taset.

Lisaks regulaarsele huvitegevusele pakutakse vallas ka mitteformaalse õppe võimalusi. Silmapaistvamad elukestvat õpet edendavad vabaühendused on MTÜ Sänna Kultuurimõis, MTÜ Revolutsioon, Noorsooühing Rõuge Noorteklubi ja Jaanipeebu kitarrikool. Hooajaliselt korraldavad erinevaid kursusi ja koolitusi ka teised vabaühendused: MTÜ Omatehtud, MTÜ Rõuge Priitahtlikud Pritsimehed jne. Veel tegutsevad vallas tervisenõukogu ja aktiivsed kodanikud, kes on valmis alkatama erinevaid silmaringi laiendavaid ja harivaid tegevusi. Korraldatavad koolitused on sageli projektipõhised ja tasuta; kodanikele soovitakse pakkuda võimalikult erinevaid ja soodsaid enesetäiendusvõimalusi. Koolituste planeerimisel arvestatakse sihtgruppide huvide ja soovide ning üldiste ühiskondlike tendentsidega.

Vallavalitsus toetab vallast väljaspool toimuvates huviringides osalemist, vallasisene huvitegevus on valdavalt tasuta (mõned kursused on tasulised).

5.1 Probleemid

Suur osa inimesi on passiivsed, neid on raske kodust välja saada.

Rahvamaja kehv seisukord ja vähesed võimalused.

Suhtlus valdkonna tegijate vahel on vähene ja ebaregulaarne.

Kogukonnal on vähe infot kohalike talentide (võimalike juhendajate) kohta.

Puudub kogu valla „tegijaid“ siduv terviklik süsteem.

Puudub info huviharidus- ja koolitusvajaduste kohta.

Üldharidussüsteem ei väärtusta mitteformaalset õpet.

Juhendajate valimisel, leidmisel ja otsimisel ei valita parimaid, vaid harjumuspäraseid; puudub ülevaade kohalikest võimalikest juhendajatest, neid ei rakendata piisavalt.

Omafinantseeringu (ühingu omatulu, mis ei sõltuks toetustest) leidmine projektideks on keeruline.

Asutused ei tee omavahel piisavalt koostööd (rahvamaja, kool, lasteaed, noortekeskus).

Huvitegevuses osalemist takistavad transpordiprobleemid.

Rõuge raamatukogu asub keskusest väljas ja on alarakendatud.

Pikaajalised ja entusiastlikud eestvedajad tüdinevad, väsivad, pole piisavalt motiveeritud.

Tugevate eestvedajate kohapeal hoidmine on raske (minnakse mujale väljakutseid otsima).

Nii osalejad kui eestvedajad väsivad (vananevad) ja tegevustes osalemine muutub vähemaks.

Eemale õppima läinud ei tule tagasi.

5.2 Lühiajalised eesmärgid

Vallas on (huvi)hariduse eestvedajate ja aktivistide võrgusik, mis käib regulaarselt koos.

Rõuge rahvamaja on kogu valla huviharidust haldav üksus.

On olemas ülevaade kohalike inimeste annetest ja erioskustest, mida rakendada huvihariduses ja elukestvas õppes.

On olemas ülevaade valla elanike huviharidus- ja kooolitusvajadustest.

Valla allasutused teevad omavahel pidevat koostööd huviringide planeerimisel ja läbiviimisel.

Huvitegevustes osalemiseks on võrdsed võimalused kõigil valla elanikel.

Huvitegevuse eestvedajad on entusiastlikud ja motiveeritud.

Noortel on suurem võimalus puutuda kokku professionaalse kunsti ja kultuuriga.

Rõuge vallas pakutav mitteformaalne haridus on kaasaegne, innovaatiline, mitmekülgne ja rahvusvaheline.

5.3 Pikaajalised eesmärgid

Rõuge rahvamaja on renoveeritud ning kaasaegseid võimalusi pakkuv kultuuri- ja hariduskeskus.

Rõuge valla elanikud on aktiivsed osalejad, igaüks on leidnud sobivaid huvitegevuse võimalusi.

Valla üldharidussüsteem väärtustab mitteformaalset õpet.

Rõuge vallal on kujunenud kultuurisõbraliku piirkonna kuvand.

Rõuge vald on avatud uutele (loomevaldkonna) tegijatele ja investeerijatele (Personaalne pöördumine praeguste siin käijate ja tegutsejate kaudu).

Rõuge vald on elukestva õppe keskus maakonnas.

5.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Toimuvad regulaarsed küsitlused huviharidus- ja koolitusvajaduste väljaselgitamiseks	2015–2025
Vallas toimub igal aastal vähemalt üks ulatuslik (rahvusvaheline) hariv sündmus, konverents vms.	2015–2025
Helistuudio rajamine rahvamajja	2020
Kaasaegse ja pärimuskunsti keskuse loomine	2017–2018
„Noorte kultuuristamise aasta“ Rõuges – kõik tõsise muusika, kunsti jne üritused ning harivad tegevused (koolitused) kohalikele lastele tasuta	2015–2017
Valla huviringide valikusse lisandub järjepidevalt uusi ja kaasaegseid tegevusi (mitte ainult vana, vaid ka moodne rahvakultuur)	2015–2025
Huvitegevust pakutakse hooajaliselt, koostöös tegijatega väljastpoolt, nt suvelaagritena	2016
Valla raamatukogudes toimuvad regulaarsed harivad tegevused ja üritused	2015–2025
Iga aasta või kahe järel toimub valla huvihariduse ja mitteformaalse hariduse mess	2016–2025
Olemasolevate pädevate inimeste rakendamine teiste organisatsioonide arendamisel (kool, noortekeskus, vabaühendused)	2015–2025
„Lugude festival“. Paralleelselt esinevad omad talendid kirikuaias, järve ääres jne	2015
Valla kultuurirühmades osalejatele otsitakse pidevalt uusi väljundeid/esinemisvõimalusi.	2015–2025
(Kooliõpilaste) tööde eksponeerimine erinevates kohtades üle valla (kunstikuur, rahvamaja jne).	2015–2025
(Renoveeritud) rahvamaja koordineerib kogu valla huviharidust	2015
Kasvatada Rõuge noortes huvi professionaalse kunsti vastu – tuua seda kooli kohale, koostöö rahvamaja ja kooliga. Kunstnikud kooli.	2015–2025
4 korda aastas ringijuhtide ja muude tegijate kokkusaamised.	2015–2025
Kunstikuuri arendamine aastaringseks käsitöö- ja kunstikeskuseks.	2015–2018
Huviringide rahastamise viimine sõltumatuks EL rahadest (osalejate isikliku panuse suurendamine)	2016–2025
Uute juhendajate leidmine ja tegutsema julgustamine (<i>a la</i> Jaanipeebu kitarrikool)	2015–2025

Uutele tegijatele abi pakkumine projektide kirjutamisel ja rahastuse leidmisel, sissesulandumisel	2015–2025
Elukestva õppe koolituskeskuse loomine	2016–2020
Keelekoolituste korraldamine	2015–2025
Arvutiõpe eakatele	2015–2025
Filmiõhtute korraldamine (dokumentaalfilmid + vestlusõhtud)	2015–2025
Tervise- ja toitumisalased koolitused	2015–2025
Eri valdkondade koolitajate/teadajate omavahel kokku viimine, koolitusvajaduste jagamine valdkonniti	2015–2025
Finantsteemaliste ja toimetulekuga seotud koolituste korraldamine	2015–2025
Kohapeal pakutakse paketti, mis koosneb toimumiskohast, toitlustusest, majutusest, kohalike koolitajate pakkumisest	2015–2025
Huvihariduse ja koolituste pakkujate ning turismiettevõtjate koostöö suurendamine	2015–2025
Raamatukogude ümberorienteerimine mitmefunktsionaalseteks keskusteks, kus toimuvad koolitused, kursused, harivad üritused, eakate kooskäimised	2018–2020
Rõuge raamatukogule uute ruumide leidmine ning mitmefunktsionaalse keskusena toimimiseks tingimuste loomine.	2018–2020
Täiskasvanute näitering	2016–2025
Raamatukogude juures on isetoimivad (tasuta) antikvariaadid: raamatute vahetus, annetamine.	2015–2025
Tegevuste hajutamine alevikust külakeskustesse.	2015–2025
SA Rõuge Energiakeskus edendab vallas energiateemalist haridust.	2015–2025

6. NOORSOOTÖÖ

Visioon 2025: Rõuge valla noor on avatud maailmavaate, positiivse ellusuhtumisega, ettevõtlik ja väärtustatud kogukonna liige

Rõuge vallas alustati aktiivselt tööd noortega 1997. aastal, kui asutati Noorsooühing Rõuge Noorteklubi. Esimesed noortekeskuse ruumid said noored 1998.aastal pragusesse Rõuge Avatud Noortekeskuse hoonesse. Noorsootööd on eesmärgistatult arendatud alates 2001. aastast, kui tööle asus noorsootöötaja. Hiljem on lisandunud noortekeskused ja noorsootöötajad ka Viitina ja Nursi endistesse koolihoonetesse. 2011.–2014. aastatel oli noorsootöö teenus Sännas delegeeritud MTÜ Säanna Kultuurimõisale. Rõuge Avatud Noortekeskus on renoveeritud 2009. aastal, Nursi noortetoa ruumid 2014. aastal. Rõuge valla noorsootöötajatel ja noorsootöö spetsialistil on kõrgharidus või kõrgharidus omandamisel.

Noorsootöö on olnud tulemuslik ning täitnud talle seatud eesmärgid, milleks on noorte toetamine ühiskonnas toimetulevaks täiskasvanuks kujunemisel. Rõuge vallast on saanud arenev piirkond, kus kohalike noorte tugeval sidususel kodukohaga on oma roll ka noorsootööl.

2012. aastal osales Rõuge vald üle-eestilises noorsootöö kvaliteedi hindamises, saavutades nii välis- kui sisehindamises kõrged hindepunktid. Rõuge valla noorsootöötajad ja noored, Rõuge Avatud Noortekeskus, Noorsooühing Rõuge Noorteklubi on saanud tunnustust nii kohalikul kui riiklikul tasandil tulemusliku töö eest. Rõuge valla noorsootöötajad osalevad erinevates noorsootööga seotud võrgustikes, mis võimaldab kaasa rääkida noorsootööd mõjutavates protsessides (Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, Eesti Noorsootöötajate Ühendus, SA Archimedes, Euroopa Noored Eesti büroo, Võrumaa noorsootöö nõukoda, Võrumaa Omavalitsuste Liidu haridus- ja kultuurikomisjon, Haridus- ja teadusministeeriumi töörühm jne).

Viimaste aastate tegevuste keskmes on olnud töötud noored või noorte ettevalmistus tööeluks läbi erinevate metoodikate rakendamise. Lähiaastatel keskendutakse koos Haanja ja Varstu vallaga noori jõustavale ennetustegevusele, kus olulisel kohal on võrgustikutöö erinevate spetsialistide kaasamisel, et viia noorsootöö meetodid ka nende noorteni, kes iga päev noortekeskusi ei külasta.

Noored saavad nii noortekeskuse kui noorteklubi kaudu osaleda erinevates rahvusvahelistes projektides.

2005. aastal loodi Rõuge Noortevolikogu. 2013.–2015. aastatel tegutseb noortevolikogu 5. koosseis.

Noorte huvitegevus on mitmekesine. Kooli ja rahvamaja kõrval pakub tegevust ka noortekeskus, viies huviringid ka küladesse kohapeale. Meediaring Rõuge TV on saavutanud oma töös juba üle-eestilise tuntuse, olles partner ka üleriigilistele telekanalitele.

Rõuge Avatud Noortekeskus on praktikabaas noorsootöö tudengitele ning Töötukassa partner noortele töökogemuse pakkumisel, samuti pakutakse pidevalt vabatahtliku töö võimalust nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil.

Rõuge valla noorte arv näitab lähiaastatel väikest langust, eelkõige Rõuge alevikus ja Viitina külas. Positiivne on Nursi küla noorte arvu stabiilsus ja pigem väike kasv.

Aasta	7–26 aastaste noorte arv
2014	478
2015	479
2016	463
2017	451
2018	434
2019	422
2020	410

Tabel 1. Rõuge valla 7–26-aastaste noorte arv aastatel 2014–2020. Rahvastikuregister (2014)

	Rõuge	Viitina	Nursi	Sänna
2014	95	50	34	15
2015	98	51	35	14
2016	90	50	36	16
2017	92	49	37	16
2018	88	46	35	16
2019	88	43	36	16
2020	82	42	36	15

Tabel 2. 7–26-aastaste noorte arv külades aastatel 2014–2020. Rahvastikuregister (2014)

6.1 Probleemid

Külade huvitegevuse valik on kesine.

Noorte loomingut ja andeid on kogukonnas vähe näha.

Noorte majandusõpe kogukonnas on nõrk, majandusõppesse ei ole kaasatud reaalselt tegutsevaid ettevõtjaid.

Võrgustikutöö laste ja noorte toetamisel ja tegevuskeskkonna arendamisel vajab regulaarsust ja koordineerimist.

Maakondlike noorte katusorganisatsioonide töö on ebastabiilne, noortel puudub huvipakkuv osalusvõimalus maakondlikul tasandil.

Noored ei ole esindatud teiste tasandite otsustusprotsessides.

Rahvusvaheline noorsootöö on kättesaadav peamiselt noortekeskuse ja noorteklubi noortele.

Kogukonnas on vähe inimesi, kellel on valmisolek ja motivatsioon rahvusvahelise koostöö arendamiseks laste ja noorte huvides.

Noorte koostöö maakonna teiste noortega on vähene.

Kogukonna elanike aktiivsus hea märkamisel ja tunnustustepanekute tegemisel on vähene.

Noortevolikogu juhtimisoskused vajavad tuge.

Noortevolikogu tegevusest ei olda laialdasemalt teadlikud.

Noortekeskuse ja noortetubade vahendid on kulunud.

Noorsootöösutused vajavad renoveerimist ja korrastamist.

Madal töötasu ei võimalda tööle rakendada professionaalseid ja püsivaid noorsootöötajaid.

Koostöö perekonna kui tervikuga vajab arendamist.

6.2 Lühiajalised eesmärgid

Loodud on erinevaid uusi huvitegevuslikke võimalusi.

Noored ja noorsootöötajad on erinevates otsustusprotsessides osalemisel väheaktiivsed.

Noorte rahvusvahelise koostöö võimalusi on mitmekesistatud.

Noortevolikogu liikmed saavad pidevalt valdkondlikke koolitusi ning on avara silmaringiga

Noorsootöö tegevusvahendid on uuendatud ja kaasaegsed.

Rakendatakse mobiilset noorsootööd ja uusi metoodikaid.

Loodud on laste ja noorte tugivõrgustik.

Toimivad ettevõtlikkust toetavad tegevused.

Loodud on täiendavaid võimalusi töötute ja mitteõppivate noorte toetamiseks.

Algatatud on koostöötegevusi naaberomavalitsustega.

Toimuvad regulaarsed küsitlused laste ja noorte arvamuste ja ootuste väljaselgitamiseks.

Noorsootöösutuste ja pere vaheline koostöö on aktiivne.

6.3 Pikaajalised eesmärgid

Tegevused, milles lapsed ja noored osalevad, vastavad nende vajadustele.

Noori ja lapsi toetav keskkond on tervik, kus erinevad osapooled teevad sidustatud tööd laste ja noorte elukeskkonna arendamiseks.

Lastele ja noortele on loodud võrdsed tingimused huvitegevuses ja noorsootöös osalemiseks.

Noored osalevad erineva tasandi otsustusprotsessides.

Piirkonna noored on ettevõtlikud ning osalevad aktiivselt tööturul ja õppetegevuses.

Noorsootöötajad on motiveeritud ning omavad väga head erialast ettevalmistust, moodustades tugeva meeskonna.

Noorte võimalused rahvusvahelises koostöös osalemiseks on mitmekesised ning kättesaadavad erinevas vanuses noortele.

Noori tunnustatakse ning noored väärtustavad ka ise kogukonnas toimuvat.

Noorsootööasutused on külastajasõbralikud, turvalised ning varustatud mitmekesiste tegevusvahenditega.

6.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Noorte toetamine maakondlikes ja riiklikes noorte katusorganisatsioonides osalemisel	2015–2020
Rahvusvahelised projektid nooremale vanusele (13–18)	2015–2020
Geograafilise haarde laiendamine rahvusvahelises noorsootöös (Venemaa, Jaapan, Ameerika manner jt)	2015–2020
Rahvusvahelist koostööd tutvustavate seminaride/töötubade korraldamine	2015–2020
Noorte koostööprojektid naaberomavalitsustega	2015–2020
Noortevolikogule koolituste ja õppevisiitide korraldamine	2015–2020
Mitteformaalse õppe meetodite rakendamine koolis ja lasteaias.	2015–2020
Ettevõtlusfondi loomine noortele	2015–2016
Ettevõtlusmalev	2015–2020
Noorte algatusfondi loomine	2016–2017
Ettevõtlikkust toetavate õpitubade korraldus	2015–2020
Noorte talentide festivali traditsiooni loomine ja hoidmine	2015–2020
Noorte talentide rakendamine kohalikel üritustel	2015–2020
Noorte loomingu näitused avalikes kohtades	2015–2020
Noorte oskuste andmebaasi loomine	2015–2016
Noorte tunnustusüritus kogukonnale	2015–2020
Uuringud ja küsitlused noorte tegevusvajaduste jms osas	2015–2020
Huvitegevuses osalemise transpordi (kogukonnatransport) süsteemi väljatöötamine	2015–2016
IT ja huvitegevuse vahendite uuendamine noorsootööasutustes	2015–2020
Multimeediakeskuse rajamine	2016–2018
Viitina noortetoa renoveerimine	2015–2016
Nursi külakeskuse renoveerimise II etapp	2015–2016
Rõuge noortekeskuse interjööri uuendamine	2017–2018
Rõuge parki välitegevuste hoone rajamine	2016–2017

Noorsootööasutuste töötajate motivatsiooni tõstmine	2015–2020
Erinevate tegevuste arendamine perekonnale kui tervikule	2015–2020
Koostöö kogukonnaürituste elluviimisel	2015–2020
Mobiilse noorsootöö rakendamine	2015–2020
Mobiilse noorsootöö keskuse (Ideekohvik) vee- ja kanalisatsiooni ning puhkeala väljaehitamine	2015–2016
Tugivõrgustiku väljaarendamine	2015–2016

7. SPORT

Visioon 2025: Rõuge vallas on tingimused nii rahva- kui saavutusspordi arendamiseks läbi kodanikualgatuse ja hästi toimiva õppe- ja huvitegevuse kaudu.

Rõuge vallas on astunud aastaid olulisi samme sporditegevuse arendamiseks. Rõuge kooli juures saab sportida täismõõtmega võimlas (valminud 2003). On loodud võimalused korv-, võrk-, ja saaljalgpalli harrastamiseks. Samas hoones asuvad jõusaal, aeroobikasaal, varustuse ja treeneriruumid, riietusruumid, dušširuumid ja saunad. Suvisel ajal kasutatakse koolikompleksi aktiivselt noorte spordilaagrite korraldamiseks. Spordisaali haldab Rõuge Põhikool.

Kooli läheduses asub 2012. aastal valminud täismõõtmes ja hokipoordidega jääväljak. 2013. aastal paigaldati platsile kunstmurukate, mis võimaldab seal suvisel ajal jalgpalli mängida. Platsi haldab ja hooldab MTÜ Rõuge Spordiklubi, kellega Rõuge Vallavalitsusel on sõlmitud vastav leping. Tulevikus jäähoone ehitamiseks on loodud SA Rõuge Jäähall.

Rõuge Noortekeskuse juurde rajati 2012. aasta sügisel *skatepark*, kus saab harrastada rula, tõuke- ja trikirattasporti.

Külades on olemas erinevad palliplatsid. Avalikud volleplatsid asuvad Rõuges, Viitinas ja Nursis.

Osa avalikke spordirajatisi vallas on eravalduses:

- Jaanipeebu surnuaia kõrval asuv ca 2 ha suurune golfväljak, mis asub mitme erineva kinnistu peal (sh ka valla kinnistu);
- Kiidi mäesuusanõlv, kus tõmbenumbriteks mäesuusatamine, snowtubing ja lumelaua- atraktsioonide park;
- Motokrossirada Vanamõisas, mis on valla krossihuviliste treeningpaik;
- Motokrossi treeningrada Jaanipeebu külas;
- Kurgjärve spordibaas koos oma rajatistega;
- Jaanipeebu surnuaia juures asuv jalgpalliplats.

Rõuge valla spordielu iseloomustab mitmekesine spordiürituste kalender, mida sisustavad nii kohalikud kui ka väljastpoolt valda tulnud ürituste korraldajad (traditsiooniliselt 3 jalgpallivõistlust hooajal, rahvusvaheline hokiturniir, suvine vollesari üle valla, rattamaraton, mägiratturite mitmepäevasõit, tõukerattamaraton, kestvusratsutamise võistlused, suvine golfituur, motokrossid, jooksumaraton, triatlon, orienteerumispäevakud, paadiralli jne). Pikaajaliste traditsioonidega on rahvasport.

Erinevate spordialade arendamiseks ja huviliste koondamiseks on loodud mitmeid organisatsioone.

- MTÜ Rõuge Spordiklubi tegeleb jäähoki- ja jalgpallivõistluste korraldamise ja alade arendamisega.
- Jalgrattaklubi Rõuge Racing Team koondab rattasõpru, kes osalevad klubivormides võistlustel üle Eesti. Klubi korraldab igal aastal lastele rattapäeva ning on viis korda korraldanud Rõuge pargisprinti.

- MTÜ Rõuge Korvpalliklubi koondab korvpallihuvilisi ka naabervaldadest. Osaletakse enamasti maakonna sisestel võistlustel.
- MTÜ Rõuge Golf ühendab golfimänguhuvilisi eesmärgiga rajada 9 rajaga väljak. Vabatahtliku tööna hooldatakse golfiväljakut ning korraldatakse võistlusi.
- MTÜ Terviseklubi Siruta eestvõtmisel toimuvad regulaarselt erinevad naiste tervise edendamise treeningud (pilates, võimlemine, aeroobika jne).
- Taevatähe suusahüppe ja kahevõistluse meeskonda kuuluvad Eesti koondislased Kail ja Han-Hendrik Piho, kes on vallale ja piirkonnale kuulsust toonud nii kodumaal kui piiri taga. Häid tulemusi on näidatud olümpiamängudel, maailma karikavõistlustel ja maailmameistrivõistlustel.
- MTÜ Sanna Külaühing koostöös Eesti Tõukerattaliiduga populariseerib tõukerattasporti ning korraldab vastavaid üritusi.
- Noorsooühing Rõuge Noorteklubi korraldab Rõuge Veepeo raames ülipopulaarset kummipaadiralli võistlust iga aasta juulikuus.
- MTÜ Rõuge Krossiklubi koondab valla motosportihuvilisi. Käiakse võistlemas väljaspool ning korraldatakse krossiüritusi ka oma vallas.

Lisaks klubilistele tegevustele on toimuvad järgmised treeningud: võrkpall (naised, mehed), jooga, erinevad tantsurühmad. Toimib ujumisbussi teenus Väimelasse ning talvel suusabuss Haanjasse. Talvisel ajal on kooli juurde ning Rõuge ja Viitina vahele tehtud suusarajad.

Koolilastele pakutakse mitmeid spordiringe (jalgpall, judo, ujumine jne). 2014. aasta sügisest alustas jalgpalliklubi FC Helios Võru Rõuges laste jalgpallitreeninguid.

Vallas on pikaajaliste traditsioonidega talvised autospordivõistlused. Vastavalt ilmastikuoludele valmivad igal aastal lume- ja jäärajad ning peetakse võistlusi Rõuges, Viitinas ja Nursis.

Vallavalitsus on loonud sportlaste tunnustamise korra. Aasta sportlase tiitel antakse välja koos teiste valla aunimetustega. Valla eelarvest jagatakse taotlusvoorudena spordi toetuseks rahalisi vahendeid.

Spordis toimib järjepidev koostöö Läti Vabariigi Ape omavalitsusega ja Vene Federatsiooni Pihkva oblasti omavalitsustega. Senine koostöö on tulemuslik, jätkusuutlik ja perspektiivikas.

7.1 Probleemid

Spordikoordinaatori puudumine

Igale spordialale ei pruugi vallas jätkuda piisavalt harrastajaid

Täismõõtmistes staadioni puudumine

Sportimiseks on loodud head tingimused, aga elanikkonna aktiivsus võimaluste kasutamisel on vähene

Vähene spordivaldkonna rahastamine

Treenerite vähesus

Noorte treeninggruppide puudumine

Terviseradade puudumine

Ujula puudumine

Loodusliku jääga jääväljak sõltub liialt ilmastikust

Jääväljakul puudub katus ja külmutusseadmed

Aastaringse auto- ja motosporidiraja puudumine

Tenniseväljaku puudumine

Hooldatud ja valgustatud suusaraja puudumine

Olemasolev golfiväljak on ebapiisav, puudub maa golfiväljaku arendamiseks

Valla esindusvõistkonna puudumine

Kooli juures puuduvad väliväljakud

Maaomanike vaenulik suhtumine matkaradadesse (eravalduse sildid, hobused, ratturid, jne)

7.2 Lühiajalised eesmärgid

On rajatud võrk- ja korvpalliplatsid Rõuge korrusmajade juurde vastavalt detailplaneeringule.

Toimuvad avatud treeningud, mida juhendavad kvalifitseeritud pallimängu- ja suusatreenerid.

Toimuvad traditsioonilised vallasisesed spordiüritused (valla spordipäev, paadiralli, tervisekõnd).

Kasutatakse laialdaselt Kiidi Puhkespordikeskuse, Haanja Suusakeskuse ja Kurgjärve Spordibaasi teenuseid.

On rajatud suusamatkaradasid.

Rajatud on erineva raskusastmega märgistatud mägijalgrattaradade võrgustik koos viitade ja kaartidega koostöös RMK ning teiste huvitatud osapooltega.

Jätkatakse suviste rahvaspordiürituse (Rõuge Rattamaraton, Rõuge tuur, Rõuge maraton, Rõuge triatlon jne) korraldamist ja toetamist.

Töötatakse selle nimel, et Rõugesse tuleks juurde suviseid ja talviseid rahvaspordiüritusi.

7.3 Pikaajalised eesmärgid

Tervisespordi harrastamise võimaluste loomine ja tervisespordi järjepidev propageerimine.

Kooli juurde on välja ehitatud spordikompleks, kuhu kuuluvad staadion, hokiväljakuga jäähoone, ujula ja erinevad palliplatsid vastavalt detailplaneeringule.

Valla esindusvõistkonnad osalevad Eesti meistrivõistlustel ja rahvaspordiliigades.

Valla sporditegevused on koordineeritud.

Rõugest on kujunenud üle Eesti tuntud mägijalgrattakeskus huvitavate kohaliku loodust ning vaatamisväärsusi tutvustavate rattaradadega ja iga aasta toimuvate erinevate rattaüritustega

7.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Spordikoordinaatori töölerakendamine	2015–2016
Info jagamine ja naaberomavalitsuste elanike kaasamine valla sporditegevustesse	2015–2025
Täismõõtmets kunstmuru jalgpalliväljakuga staadioni rajamine	2016–2025
Uute alternatiivsete alade harrastamiseks võimaluste loomine (lauatennis, tennis, suusamatkarada jne)	2015–2025
Spordi- ja terviseedendusprojektide kirjutamine ja selleläbi lisarahastuse taotlemine	2015–2025
Jõusaali inventari täiustamine	2016–2017
Treenerite koolitamine kogukonnast ja kaasamine kaugemalt	2015–2025
Noorte treeninggruppide toetamine ja käigus hoidmine	2015–2025
Traditsioonilise rahvajooksuürituse loomine	2016
Rõuge ja Viitina parki terviseradade rajamine	2015–2017
RMK matkaradade arendamine ja kohandamine tervisespordiharrastamiseks, tähistuse parandamine	2015–2017
Olemasolevate matkaradade korrastamine ja avalikku kasutusse võtmine	2015–2025
Ujula rajamine	2025
Jäähooone väljaarendamine (külmutusseadmed, katus, seinad, olme- ja administratiivruumid)	2020–2025
Nii suviste kui talviste autospordiradade rajamine	2016–2020
Motospordiraja rajamine ja arendamine	2015–2025
Tenniseväljakute rajamine Rõugesse ja Viitinasse	2017–2020
Hooldatud ja valgustatud suusaradade käigushoidmine	2015–2025
Golfiväljakuks sobiva perspektiiviga maa leidmine ja väljaku rajamine	2016–2018
Valla esindusvõistkondade toetamine	2016–2025
Väliväljakute rajamine Rõuge kooli juurde	2015–2019
Kiidi talvepargi ja kunstlume tootmise võimaluste arendamine	2015–2025
Jätkuv spordiürituste toetamine omavalitsuse poolt	2015–2025
Ratsaspordi arendamine ja ratsaürituste korraldamine	2015–2025
Vallas toimuvate spordilaagrite rakendamine oma valla noorte jaoks	2015–2025

Omavalitsuste vaheline koostöö spordivaldkonna arendamises (taristu arendamine, info edastamine, gruppide täitmine jne)	2015–2025
Koolieelsete laste spordiringide töölerakendamine	2016–2017
Rõuge aleviku tänavate, Rõuge–Viitina ja Võru–Haanja–Kurgjärve–Rõuge–Nursi–Võru kergliiklustee rajamine	2015–2020
Discgolfi radade rajamine valda	2016–2017

8. SOTSIAALHOOLEKANNE

Visioon 2025: Rõuge vallas on turvaline ja hea elada, kus vajalikud sotsiaalteenused on kõigile kättesaadavad.

Sotsiaalhoolekande eesmärk on abi osutamine isikule või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks. Selleks on vajalik optimaalne sotsiaalhoolekandeteenuste osutamise süsteem, et kindlustada kättesaadav ja toimiv esmatasandi sotsiaalabi kõigile abivajajatele. Elanike sotsiaalhoolekande ja sotsiaalse kaitse küsimustega tegelevad vallavolikogu sotsiaalkomisjon ja sotsiaalnõunik, lastekaitsespetsialist, hooldekodu juhataja ning avahooldustöötaja. Pakutakse ja vahendatakse mitmekülgseid teenuseid ning makstakse toetusi, mis aitavad ennetada või lahendada erinevaid sotsiaalseid probleeme. Vald osutab sotsiaalnõustamise teenust, koduteenuseid, eluasemeteenust, hooldamist perekonnas, hooldamist hoolekandetasutuses ja muid toimetulekuks vajalikke sotsiaalteenuseid (pesupesemine, sauna-ja duši teenus, tugiisikuteenus, transporditeenus). Vahendatakse asenduskoduteenust, toetatud elamise teenust, kogukonnas elamise teenust ja ööpäevaringset erihooldusteenust. Jätkata tuleb võrgustikutöö arendamist, kaasates sotsiaaltöoga seotud isikuid ja organisatsioone ning pöörata tähelepanu inimeste teadlikkuse tõstmisele, arendada vastutust enda ja pereliikmete toimetuleku eest ning abivajaja märkamist kogukonnas.

Lastekaitse

01.01.2014. a seisuga on Rõuge vallas 365 last. Peresid, kus on kasvamas neli ja enam last, on 12. Puudega lapsi on 15. Vanemliku hoolitsuseta jäänud lastest on 7 asenduskoduteenusel, 1 laps on perekonnas hooldamisel ja 1 laps eestkosteperes.

Riskiperede ja konfliktsituatsioonidega peredes kasvavate laste probleemide osas on välja kujunenud koostöövõrgustik kooli, lasteaia, pereõe ja piirkonna politseinikuga. Vallavalitsuse juurde on loodud laste hoolekandekomisjon, kus arutatakse lastega seotud küsimusi. Laste probleemidega tegeleb lastekaitsetöötaja, kes on osalise koormusega ka kooli sotsiaalpedagoog. Lastele, kes vajavad abi puude, haiguse või pere raske olukorra tõttu, on lasteaias abiks tugiisikud. Koostöös naaberomavalitsustega on algatatud erinevaid sotsiaalteenuseid arendavaid projekte laste heaolu tagamiseks.

Puuetega inimeste hoolekanne

Puuetega inimesi oli 01.08.2014. aastal 468, neist pensioniealisi 273, tööealisi inimesi 180 ja puudega lapsi 15.

Sügava puudega isikule on vajadusel võimalus taotleda hooldajat. Erandkorras määratakse hooldaja ka raske puudega isikule, kellel on pidev vajadus kõrvalabi järele igapäevatoimingutes või juhendamisel. Raske puudega isiku hooldajale, kellel on seadusest tulenev ülalpidamiskohustus, hooldajatoetust ei maksta. Mittetöötava hooldaja eest tasutakse ka sotsiaalmaks, mis tagab ravikindlustuse olemasolu. Puuetega laste vanematele on lisaks hooldajatoetusele makstud ka teisi toetusi: transporditoetus ravi- või rehabilitatsiooniteenusel käimiseks, abivahendite ostmise toetus.

Hooldaja on määratud 30 sügava puudega isikule, 14 raske puudega isikule ja 11 puudega lapsele. Erihooldusteenusel viibib 8 puudega inimest.

Eakate hoolekanne

01.08.2014. a seisuga oli Rõuge vallas vähemalt 70-aastaseid eakaid 312. Eakatele, kes vajavad abi toimetulekul koduses keskkonnas, osutatakse koduhooldusteenust ja transporditeenust; võimalik on kasutada pesupesemise, duši ja sauna teenust. Pidevat hooldust vajavad eakad saavad kasutada üldhooldusteenust. Eakaaslastega suhtlemiseks ja vaba aja sisustamiseks toimuvad regulaarselt piirkondlikud kokkusaamised Nursi, Sänna, Rõuge ja Viitina piirkonnas. Oktoobri alguses tähistatakse ühiselt eakate päeva. Jõulude ajal külastavad vallavalitsuse esindajad eakaid nende kodudes, et soovida häid pühi.

Rõuge Hooldekodu osutab üldhooldusteenust eakatele ja puuetega inimestele. Hooldekodus on 25 hoolduskohta ja elanikud elavad ühe-, kahe- ja kolmekohalistes tubades. Enamus hoolealustest on Rõuge valla elanikud. Personali kuulub 13 töötajat.

Praegune hooldekodu ei vasta kaasaja vajadustele ega hooldusasutuse tervisekaitse ja ehituslikele nõuetele. Liikumispuudega inimesel on abivahendiga liikumine raskendatud. Hügieeniprotseduurid sügava puudega või voodihaigete klientidega nõuavad põetajatelt suuri pingutusi. Pidevalt on puudu hoolduskohtadest. Hooldekoduga samas hoones asuval perearstikeskusel on teenuste arendamiseks samuti vaja suuremaid ruume. Sellest tulenevalt on vajadus ehitada uus tervisekeskus, kus on hooldekodu, perearstikeskus ja apteek. Selleks on olemas maa, tehtud detailplaneering ja 2015. aastal valmib hoone ehitusprojekt.

Koduteenust pakutakse inimestele, kellel on oma tervisliku seisundi tõttu vajadus kõrvalabi järele. Teenust osutatakse eakatele ja puuetega inimestele, kellel puuduvad seadusjärgsed ülalpidajad või kelle seadusjärgsed ülalpidajad ei suuda mõjuvatel põhjustel hooldust tagada. Koduhooldusteenust kasutab 13 inimest. Pakutav abi on sooja valmistoidu koju viimine, asjaajamine ning toiduainete ja ravimite toomine.

Eluasemeteenuse korraldamiseks on vallal 6 sotsiaalkorterit. Lauri külas on sotsiaalelamu nelja osaliste mugavustega 1-toalise korteriga, Viitina külas on kõigi mugavustega 2-toaline korter ja Rõuge Tervisekeskuses on kõigi mugavustega 4-toaline korter, kus igas toas elab üks eakas inimene. Munitsipaalkortereid on vallal 20 ja nendes elab 54 inimest. Enamus munitsipaalkortereid on ilma mugavusteta ja vajavad põhjalikku remonti. Eluasemeteenuse edasiarendamiseks oleks vaja luua võimalused noortele peredele eluruumide üürimiseks ja kohandatud pinnad puudega inimestele.

Transporditeenus on ravi- või rehabilitatsiooniasutuse, haridusasutuse või ametiasutuse külastamiseks osutatav teenus Rõuge vallas elavatele inimestele, kes vajavad haigusest, puudest või vanadusest tulenevalt transporti ning kellel ei ole seda iseseisvalt võimalik korraldada.

Toetused

Perede toimetuleku soodustamiseks makstakse mitmesuguseid toetusi. Riiklikud toetused on toimetulekutoetus ja vajaduspõhine peretoetus. Valla eelarvest makstavad toetused on ühekordsed sotsiaaltoetused, sünnitoetus, I klassi astuja toetus, juubelitoetus, matusetoetus, hooldekodu kohamaksu osaline tasumine ja toetus õnnetusjuhtumi korral. Jõuludeks kingitakse lastele ja eakatele kingipakid. Traditsiooniliselt kingib vallavalitsus igale sündivale lapsele nimelise hõbelusika.

Toimetulekutoetuse taotlejate arv on viimastel aastatel vähenenud proportsioonis töötute arvu vähenemisega. Kui 01.01.2011 aastal oli registreeritud 140 töötut ja toimetulekutoetust maksti 60 perele kogusummas 50 861 eurot, siis 2015. aasta alguseks oli arvel 66 töötut, so 4,6% tööealisest elanikkonnast, ja toimetulekutoetust maksti 2014. aastal 42 perele kogusummas 42 968 eurot.

8.1 Probleemid

Vähene võimalus lastega perede toetamiseks.

Riskiperede vähesed toimetulekuoskused ning abivajava isiku ja perede vähene vastutus oma toimetuleku eest.

Vallasisesse võrgustikutöö potentsiaal ei ole maksimaalselt ära kasutatud.

Tegevused ja üritused ei seo piisavalt peresid.

Liikumispuudega inimestele ei ole tagatud juurdepääs kõigile üldkasutatavatele hoonetele.

Võimaluste vähesus eakate hoolduseks ja omastehooldajate toetamiseks ning abistamiseks.

Hajaasustus raskendab eakate toimetulekut ja suurendab teenuste vajadust.

Päevakeskuse puudumine.

Eakate ressurss on vähe kasutatud.

Sotsiaaltranspordi süsteem on üles ehitatud spetsialistide peale.

Hooldekodus on hoolduskohtade vähesus ja hoone ei vasta vajadustele.

Madal töötasu ei motiveeri hooldekodu töötajaid ennast erialaselt täiendama ja on takistuseks töötajate leidmisel.

Töökohtade vähesus ja töötajate vähesus.

Motivatsiooni ja mõjutusvahendite puudumine oma elu parandamiseks.

Üürikorterite vähesus ja munitsipaalpindade halb olukord

Perearsti teenuste arengut piirab olemasolevate ruumide väiksus.

8.2 Lühiajalised eesmärgid

Lapsed on sotsiaalselt kaitstud, riskiperede ja vanemliku hoolitsuseta lastele on tagatud abi, käitumisprobleemidega lastele rehabilitatsioonivõimalused.

Olemasolevad sotsiaalteenused ja -toetused suudavad rahuldada toimetulekuraskustes inimeste esmavajadused.

Vallasine võrgustikutöö toimib efektiivselt.

Toimib tõhus koostöö valla asutuste, MTÜ-de ja aktivistidega.

Tegevuste planeerimisel on kaasatud erinevad osapooled ja külavanemad.

Liikumiskustega inimestele on tagatud võimalused avalikus ruumis liikumiseks.

Olemasolevad sotsiaalteenused ja toetused soodustavad eakate toimetulekut ja tagavad võimalikult pikaajase hakkamasaamise koduses keskkonnas.

Eakad on tunnustatud kui oluline ressurss ühiskonnas ning rakendatakse nende teadmisi, oskusi ja kogemusi.

Tagatud on teenuste kättesaadavus kõigis valla piirkondades.

Koostöös teiste omavalitsustega on välja arendatud transporditeenus.

Elanikkonna valmisolek tööhõives osalemiseks on suurenenud.

Noortel ja töötutel on võimalus osaleda erinevatel õppekäikudel, seminaridel ja messidel, kus tutvustatakse õppimise ja töötamise võimalusi.

Tagatud on valmisolek toetada sõltuvusest vabanemist.

Pakutavad teenused tagavad sõltuvusprobleemidega ja väiksema konkurentsivõimega inimestele vajadustele vastava abi.

Olemasolevad munitsipaal korterid on renoveeritud.

8.3 Pikaajalised eesmärgid

Olemasolevad ning uued sotsiaalteenused ja -toetused tagavad kõikide laste heaolu ning nende perede toimetuleku.

Olemas on sotsiaalsed töökohad puuetega inimestele, pikaajalistele töötutele ja teistele tööturul väikese konkurentsivõimega inimestele.

Teenuste osutamisse on kaasatud erasektor.

Omastehooldajatele on tagatud asendushooldusteenuse ja eakate päevahoiuteenuse kasutamise võimalus.

Eakatele ja puuetega inimestele on loodud päevakeskus ja olemas on erinevad vaba aja veetmise võimalused.

Olemasolevad sotsiaaltoetused suudavad soodustada kõikide elanikkonna gruppide toimetulekut ja tagavad esmavajaduste rahuldamise.

Tööle on rakendatud eakate tegevuskordinaator.

Valmis on ehitatud sotsiaalkeskus, mis hõlmab nõuetele ja vajadustele vastavat hooldekodu, tervisekeskust, apteeki ja tugiteenuseid.

Välja on arendatud kõikide inimeste esmavajadusi rahuldav sotsiaal- ja tervishoiuteenuste süsteem.

Hooldekodu hooldustöötajad on motiveeritud ja saanud erialase väljaõppe, millega tagatakse professionaalne hooldus.

Välja on ehitatud üürikorterid eakatele ja noortele peredele.

8.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Peresid toetatakse lapse sünni puhul ja jätkatakse sünnitoetuste süsteemi täiustamist	2015–2025
Peresid toetatakse lasteaia kohamaksu ja toiduraha ning koolitoidu kulutuste katmisel	2015–2025
Toetuste süsteemi täiustamine	2015–2020
Riskiperede ja puudega laste tugiteenuste arendamine	2015–2025
Koostöös võrgustiku liikmetega ennetustegevuste planeerimine riskigruppide toetamiseks	2015–2025
Vallasisesse võrgustikutöö arendamise toetamine	2015–2016
Koostöö tõhustamine valla asutuste, MTÜ-de ja aktivistidega	2015–2025
Külavanemate kaasamine tegevuste planeerimisse	2015–2025
Liikumispuuetega inimestele juurdepääsu tagamine avalikus ruumis liikumiseks	2015–2025
Erasektori kaasamine teenuste osutamisse	2015–2025
Eakatele ja puuetega inimestele kooskäimiskoha ja tegevuste väljaarendamine	2015–2020
Eakate teadmiste, oskuste ja kogemuste rakendamine	2015–2025
Eakatele ja puuetega inimestele päevahoiu teenuse pakkumine hooldekodu baasil	2020–2025
Koostöös teiste omavalitsustega transporditeenuse arendamine	2015–2018
Eakate tegevuskordinaatori töölerakendamine	2020–2025
Omastehooldajate abistamiseks asendushoolduse teenuse arendamine koos teiste omavalitsustega	2015–2020
Teenuste piirkondlik pakkumine nende kättesaadavuse tagamiseks	2015–2025
Nõuetele ja vajadustele vastava sotsiaalkeskuse ehitamine	2016–2025
Sotsiaal- ja tervishoiuteenuste arendamine koos teiste omavalitsustega	2015–2025
Hooldustöötajate koolitamine ja motiveerimine	2015–2025
Elanikkonna valmisoleku suurendamine tööhõives osalemiseks	2015–2025
Sotsiaalse ettevõtluse arendamine	2015–2025

Võimaluste loomine osalemiseks erinevatel õppekäikudel, seminaridel, messidel jne, kus tutvustatakse õppimise ja töötamise võimalusi	2015–2025
Sõltuvusprobleemidega inimeste ravile suunamine	2015–2025
Tugiisikuteenuse võimaldamine sõltuvusprobleemidega ja väiksema konkurentsivõimega inimestele	2015–2025
Olemasolevate munitsipaalpindade rekonstrueerimine:	
Ristemäe korter	2015
Nursi sidemaja	2015–2017
Nursi rahvamaja	2018–2020

9. TERVIS

Visioon 2025: Rõuge inimene on terve ja elab tervena kaua

Kõige olulisemad inimese tervise mõjurid on sissetulek, töökoht, haridus, sotsiaalne sugu ja tervishoiusüsteem. Enamus nimetatud mõjureid ei ole inimese enda poolt oluliselt mõjutatavad, aga neist sõltub suuresti inimese tervislik seisund. Rahvastiku tervis sõltub poliitilistest otsustest ning ühiskonna kui terviku võimest läbi koostöö ja väärtushinnangute kujundada tervist toetav elukeskkond. Rõuge valla suurimad tervise väljakutsed on seotud rahvastiku demograafilise olukorra ja prognoosiga, piirkonna majanduse ja ettevõtluse olukorraga, hoiakute ja eluviisiga ning arstiabi kättesaadavusega.

Rõuge valla rahvastiku vanuselise jaotuse järgi on kõige enam hilises keskeas inimesi, mis tähendab, et järgmise 10–20 aasta jooksul suureneb märgatavalt eakate osakaal. Eestis tervikuna on eeldatav eluiga vaikselt pikenemas, seega eakate osakaal rahvastikust suureneb veelgi. Viimastel aastatel on näha Rõuge rahvastikus noorte osakaalu väikest, ent stabiilset tõusu, aga see pigem leevendab, mitte ei kompenseeri rahvastiku üldist vananemist. Ees on ootamas vananeva ja väheneva rahvastikuga aastakümned (lisa 4).

Meditšiinistatistika ja elanikkonna küsitlused kinnitavad, et Eesti rahva tervis on halb. Selles osas ei ole ka Rõuge erand. 2010. aastal läbi viidud kogukonna uuringust selgus, et olulisimad riskifaktorid, mis vähendavad Rõuge inimese rahulolu oma elu ja tervisega, on töötus, töövõime vähenemine ja majanduslik toimetulek. Majanduse elavdamine ja töökohtade loomine aitab parandada rahva tervist. Töötus on väga suur terviserisk.

Haiguste esinemissageduselt on Rõuge inimeste hulgas jätkuvalt juhtival kohal südame-veresoonkonna haigused, mis on ka suurim surmade põhjus. Samas mängib südame-veresoonkonna haiguste kujunemisel kesket rolli iga inimese tervisekäitumine (toitumine, alkoholi tarvitamine, suitsetamine ja kehaline aktiivsus). Koos eluea pikenemisega suureneb järjest kroonilisi haigusi ja kasvajaid põdevate inimeste hulk ning nendest tingitud haiguskoormus ühiskonnas. Seni tagaplaanil olnud haigusrühmadest tõusevad üha enam esiplaanile vaimse tervise häired ja psühhiaatrilised haigused. Eriti suur oht on laste vaimse tervise märgatav halvenemine. Panustamine laste tervise hoidmisse ja tervist väärtustavate hoiakute kujundamisse on tark investeeering, sest parandab inimeste elukvaliteeti ja aitab tuleviku kulutusi kokku hoida.

Rõuges on loodud mitmekesised võimalused (üritused, rajatised, toetused) sportimiseks ja aktiivseks eluviisiks, aga jätkuvalt on suurema osa elanikkonna regulaarne füüsiline aktiivsus väike ning eluviisid tervist kahjustavad. Tervisespordi üritustel käib vaid 3,5% elanikest (2012. aastal Rõuge tööelise elanikkonna seas läbi viidud uuring „Tervist edendav kogukond”). Samast uuringust selgus, et peamised takistused regulaarselt liikumisharrastusega tegelemiseks on transpordivõimaluste puudumine, lastehoiu puudumine ja treeningute ebasobiv toimumisaeg. Majanduslikud raskused võivad olla takistuseks regulaarsel sportimisel. Kogukonna uuringud on näidanud, et inimestel on

olemas valmidus oma eluviise tervislikumaks muuta (soov alustada regulaarsete treeningutega, lõpetada suitsetamine jms).

80% Rõuge inimestest kasutab esmatasandi arstiabi teenust Rõuge Perekarstikeskuses ning ülejäänud Võru perekarstide juures. Eriarstiabi teenuseid kasutatakse Rõuge elanikud peamiselt Lõuna-Eesti Haiglas ja Tartu Ülikooli Kliinikumis. Eriarstiabi kättesaadavusele mõjub positiivselt järjest tihenev koostöö Lõuna-Eesti Haigla ja Tartu Ülikooli Kliinikumi vahel (SA TÜK on alates 2014. aastast SA LEH üks omanik). Rõuge inimesed väärtustavad siinset perekarsti, pereõde, hambaravi ja apteegi teenuse kvaliteeti ning kättesaadavust, ent elanike vajadus mitmekesisema ja kaasaegsema teenuse järele kasvab kiiremini kui teenuse pakujate arenguvõimalused praegustes tingimustes. Esmatasandi arstiabi arengu peamised takistused Rõuges on amortiseerunud ning kitsad ruumid ja kliendibaasi väiksus, mis takistab lisateenuste (psühholoog, nõustamisteenused, füsioteraapia, koduõendus jms) arendamist. Probleeme on teenuse kättesaadavusega hajaasustusega ja ebapiisava transpordiühendusega piirkondades.

Valla jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb pöörata tähelepanu majanduskeskkonna arendamisele (töökohtade loomine), tervist väärtustava elu-, töö- ja õpikeskkonna loomisele, ennekõike lastele ja noortele võrdsete võimaluste tagamisele tervises, haridusele, vanemaealiste inimeste tööhõives hoidmisele ja ümberõppele, samuti hoolekandesüsteemi ja tervishoiusüsteemi ajakohastamisele, haiguste ennetusele ja inimeste hoiakute ja harjumuste kujundamisele.

9.1 Probleemid

Elanikkonna tervisega seonduv ei ole selgelt ja eesmärgipäraselt koordineeritud, valdkond on killustunud ning puudub efektiivselt toimiv võrgustik(utöö).

Laste ja noorte vaimse tervise näitajad halvenevad üha. See on üleriigiline probleem, millest ei ole jäänud puutumata ka Rõuge. Laste ja noorte vaimse tervise parandamine on üks riikliku terviseedenduse prioriteete.

Tervislike eluviiside vähene väärtustamine laste ja noorte hulgas. Iga laps ja noor ning tema tervise ja heaolu tagamine on olulised võtmetegevused paikkonna arengus.

Vähem aktiivne osa elanikkonnast on jäänud sotsiaalsesse isolatsiooni, on toimunud elanikkonna kihistumine ühiskondliku aktiivsuse alusel.

Täiskasvanud elanikel puudub regulaarne liikumisharjumus. Spordirajatised ja muud liikumisvõimalused on alakasutatud.

Rõuges pakutav esmatasandi arstiabi teenus ei vasta täiel määral inimeste vajadustele ja ootustele ning riiklikult määratletud perekarstinduse arengusuundande eeldustele. Teenuste arengut takistavad enim tervisekeskuse amortiseerunud ja kitsad ruumid ning multidistsiplinaarse perekarstimeeskonna moodustamiseks vajaliku teenusemahu puudumine.

9.2 Lühiajalised eesmärgid

Hästi toimiv Rõuge tervisevõrgustik.

Tervisega seonduv teave on kättesaadav kõigile elanikegruppidele. Sotsiaalselt tundlikele gruppidele on info tagatud neile arusaadavaid suhtlusvorme kasutades.

Lastele ja noortele turvalise ja tervist toetava elu- ja õpikeskkonna arendamine.

Laste ja noorte tervist väärtustavate hoiakute ja harjumuste kujundamisele kaasa aitamine.

Lastele ja noortele võrdsete võimaluste loomine tervises.

Laste ja noortega tegelevate inimeste rahvatervise alase pädevuse tõstmine ja koolitervishoiu teenuste kvaliteedi tõstmine.

Noorte terviseteadlikkuse suurendamine.

Lapsevanemate ja kogukonna teadlikkuse suurendamine laste ja noorte tervisest.

Tervist toetavate võimaluste loomine sotsiaalsesse isolatsiooni jäänud inimestele.

Regulaarse liikumisharjumuse ning tervist hoidvate eluviiside väärtustamine ja propageerimine täiskasvanute hulgas.

Kvaliteetse esmatasandi arstiabi kättesaadavuse tagamiseks motiveerivad füüsilised ja korralduslikud tingimused teenuse osutajatele.

Kogukonna ootustele ja vajadustele vastava mitmekülgsed esmatasandi tervishoiuteenuste arendamisele kaasa aitamine.

Tihe koostöö esmatasandi arstiabis naaberomavalitsuste ja kompetentsikeskustega.

Terviseedenduse ja haiguste ennetamise tõhusamaks rakendamiseks vallasisese koostöö jätkamine ja parendamine osapoolte vahel.

Õnnetusjuhtumite ja sellest tingitud tervisekahjude ennetamine.

Piirkonna turvalisuse järjepidev arendamine

9.3 Pikaajalised eesmärgid

Tervise valdkonna juhtimine on läbipaistev, eesmärgistatud, kvaliteetne ja osapooli kaasav.

Laste ja noorte tervisekäitumine on tervist toetav.

Füüsiline ja vaimne elu-, õpi- ja töökeskkond on laste ja noorte tervist toetav.

Elanikkond on sotsiaalselt sidustunud.

Täiskasvanud elanike tervisekäitumine on tervist toetav.

Kvaliteetne arstiabi on kättesaadav.

9.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Tervisenõukogu tegutsemiseks vajalike tingimuste loomine ning selle aktiivse ja regulaarse tegevuse tagamine.	2015–2025
Terviseedendamise võrgustiku loomine piirkonnas.	2015–2017
Valla terviseedenduse spetsialisti ametikoha loomine või terviseedenduse spetsialisti töö korraldamine ühiselt teiste Võrumaa omavalitsustega.	2016–2018
Koostöö tihendamine teiste omavalitsuste, maavalitsuse, vabaühenduste, ettevõtete, ametkondade ja teadusasutustega.	2015–2025
Tervislikke valikuid soodustava keskkonna loomine ja tervist väärtustavate ühiskondlike normide kujundamine.	2015–2025
Omavalitsuse terviseprofiili ning sellega kaasneva tegevuskava regulaarne uuendamine ja parendamine.	2015–2025
Tervisega seonduva teabe kättesaadavuse tagamine kõigile elanike gruppidele.	2015–2025
Tasakaalustatud ja tervisliku toidu tagamine koolides ja lasteaias.	2015–2025
Valla keskustesse ja lasteasutuste juurde mängu- ja spordiväljakute rajamine ning nende korrashoidmine.	2015–2025
Rõuge Põhikooli juurde täismõõtmetes staadioni rajamine ja jääväljaku arendamine.	2016–2025
Sänna külakooli juures sportimisvõimaluste parandamine.	2016–2019
Rõuge jääväljaku tehniliste ja sisuliste võimaluste arendamine.	2015–2025
Laste ujumisõppe jätkumine ning täiendavate võimaluste loomine.	2015–2025
Ujumiskohtade korrastamine ja turvalisuse tagamine. Suurjärve ranna ja rannahoone väljaarendamine koos rannavalve korraldamisega.	2015–2025
Lastele spordilaagrite ja spordiürituste korraldamine ja traditsioonide kujundamine.	2015–2025
Lasteaia ja kooli võimekuse suurendamine laste ja noorte tervise edendamisel.	2015–2025
Kooli tervishoiuteenuse tõhususe ja kvaliteedi parendamine.	2015–2025
Noortele suunatud tervisliku toitumise, tervislike eluviiside ja liikumisharjumuse kasvatamise motivatsioonipaketi väljatöötamine ja elluviimine.	2015–2020
Turvalise õpikeskkonna tagamine õppeasutustes.	2015–2025
Laste ja noorte vaimse tervise ja heaoluga tegeleva tugisüsteemi loomine omavalitsuses	

ja koostöö korraldamine kompetentsikeskuste ning ametiasutustega.	2015–2020
Lapsevanemate teadlikkuse ja oskuste suurendamine lapse tervise edendamisel ja arengu toetamisel.	2015–2025
Õpetajate pädevuse ja oskuste suurendamine laste vaimse tervise probleemide märkamisel ja neile reageerimisel.	2015–2025
Nõustamis- ja tugiteenuste kättesaadavuse parandamine.	2015–2025
Noorsootöö ja huvihariduse toetamine.	2015–2025
Sotsiaalsesse isolatsiooni jäänud elanike kogukonda lõimimisele kaasa aitamine.	2015–2025
Kodanikualgatusel põhinevate tegevusgruppide moodustamise innustamine ja nende tegevuse toetamine.	2015–2025
Põlvkondadevahelise suhtluse soodustamine.	2015–2025
Erivajadustega inimestele avalike teenuste kättesaadavuse tagamine.	2015–2025
Võimaluste suurendamine kehaliselt aktiivse vaba aja veetmiseks.	2015–2025
Rahvaspordiürituste korraldamine ja uute ellukutsumine, tervisespordi ürituste sarjade ja kampaaniate korraldamine inimeste liikumisharjumuste edendamiseks.	2015–2025
Regulaarset sportimist takistavate tegurite vähendamine.	2015–2025
Suusabussi ja ujumisbussi tegevuste jätkamine ning uute analoogsete võimaluste loomine regulaarseks liikumisharrastusega tegelemiseks väljaspool Rõuget.	2015–2025
Matkaradade võrgustiku väljaarendamise jätkamine, olemasolevate hooldamine ja uute loomine.	2015–2025
Rõuge pargi rekonstrueerimisprojekti elluviimine.	2017–2018
Viitina pargi rekonstrueerimisprojekti elluviimine (valgustatud terviserajad, välitrenažöörialad, tenniseplats, volleväljak, laste mänguväljak, supluskoht).	2015–2020
Iga-aastase rahvaspordi- ja tervisemessi ning tervise teemapäevade korraldamine.	2015–2025
Kaasaegse esmatasandi arstiabi kättesaadavuse ja arengu tagamine.	2015–2025
Koostöö arendamine naabervaldadega, et parendada esmatasandi tervishoiuteenuste kvaliteeti ning suurendada tegevuste ja investeeringute kulutõhusust.	2015–2025
Kogukonna vajadustele vastava mitmekülgse esmatasandi tervishoiuteenuste tagamine ja arendamine.	2015–2025
Innovaatiliste lahenduste leidmine hajaasustusega piirkonnas arstiabi ja terviseteenuste	

kättesaadavuse parandamiseks. Rõuge tervisenišši väljatöötamine ja arendamine.	2015–2020
Koostöö arendamine kompetentsikeskustega (näiteks Lõuna-Eesti Haiglagas).	2015–2025
Perearstikeskuse rakendamine ja koostöösse kaasamine teavitustegevuse ja ennetusprogrammide elluviimisel.	2015–2025
Erinevate spetsialistide (tervishoiutöötajad, sotsiaaltöötajad, pedagoogid jt) koostöö ja võrgustikutöö edendamine.	2015–2025
Terviseedenduse ja haiguste ennetamise tõhusamaks rakendamiseks vallasiseses koostöö parendamine osapoolte vahel (KOV, perearstikeskus, apteek, hambaravikabinet, elanikud, kool, lasteaed, vabakond, erasektor).	2015–2025
Tervisekeskusele kaasaegsete ruumide ehitamine uue multifunktsionaalse sotsiaals- ja tervisekeskuse hoone rajamise käigus.	2015–2020
Tervishoiutöötajate motivatsiooni tõstmisele ja patsiendikesksete tervishoiuteenuste osutamisele kaasa aitamine.	2015–2025
Integreeritud õendushooldusteenuse arendamine.	2015–2025
Turvalise keskkonna loomine ja õnnetusjuhtumite vältimine. Õnnetusjuhtumite (tulekahjud, mürgistused, uppumised, enesetapud, vigastused-traumad jms) uurimise meeskonna moodustamine ja juhtumite analüüsimine.	2015–2025
Joobes juhtimisest tingitud kahjude ennetamine. Koostöös politseiga järelevalve suurendamine prognoositavatel suurema riskiga perioodidel (aktiivne turismihooaeg, festivalid, üritused, peod jms).	2015–2025
Alkoholi liigtarvitamisest tingitud perekahjude vähendamine: probleemi märkamine, lähikondsete toetamine, laste abistamine; neile ühiskonnas võrdsete võimaluste loomine.	2015–2025
Valla uimastipoliitika sõnastamine ja tegevuskava koostamine.	2015–2020
Rõuge Priitahtlike Pritsimeeste tegevuse arendamine ja toetamine.	2015–2025

10. KÜLAELU

Visioon 2015: Rõuge valla omanäolised külad on elujõulised ning neis on tugeva kogukonnaga atraktiivne ja kaasaegne elukeskkond.

01.01.2015 aasta seisuga on Rõuge vallas 108 küla. Suuremate elanike arvuga on Viitina, Nursi ja Sänna külad; järgnevad Handimiku, Lauri ja Saarlase. Kõige suurem osakaal külaelanike seas on täiskasvanutel vanuses 19–65, järgnevad eakad vanuses 66–100 ja seejärel lapsed vanuses 0–8 eluaastat (lisa 3).

Rõuge valla külates on valitud 19 külavanemat. Välja on töötatud külavanema statuut, mis määrab külavanemate, külakogu ja külavanemate kogu tegevused. Külavanemate kogule on loodud e-posti list kiire ja operatiivse info liikumise tagamiseks.

Ühistegevuste toetamiseks ja arendamiseks on välja töötatud külade edendamise toetamise kord. Arendustegevuse planeerimiseks ja jätkusuutlikuse tagamiseks on oma küla piirkonnale eraldi arengukavad koostanud Nogo, Nursi, Sänna ja Viitina külad.

Rõuge valla külad kasutavad aktiivselt ühistegevusteks raha taotlemise võimalusi. Erinevate projektide kaudu on saadud raha ühisürituste korraldamiseks, külade kooskäimiskohtade väljaehitamiseks ja arendamiseks, koolituste ja õppesõitude korraldamiseks, kodu-uurimuslike raamatute trükkimiseks jne.

Traditsioonilisteks üritusteks viimase aastakümne jooksul on kujunenud Rõuge valla külade päev, Rõuge Veepidu ja Paadiralli, kalapüügivõistlus Viitina kuurits, jaanituled erinevates piirkondades ning iga-aastased laulu- ja tantsupeod Viitina Järvesaare. Laadatraditsioonidest Sännas ja Rõuge Ööbikuorus on nüüdseks välja kujunenud turutunnid Ala-Rõuge parklas.

Viimase viie aasta jooksul on algatatud ka uusi üritusi, millest on kujunemas uued traditsioonid: Sandisuu Ummamuudu Külalaat, Püssa küla sügishoidiste degusteerimine ja näitus. Lisandunud on spordihuvilistele suunatud üritusi: krossisõiduvõistlused Vanamõisa ja Jaanipeebu krossiradadel, Kaugu tõukerattamaraton ja suvevolle sari, mis hõlmab erinevate külade piirkondi ja soodustab omavahelist koostööd.

Liikumist võimaldavad Sänna piirkonda läbiv matkarada ehk Sänna Taevarada ja talvisel ajal Rõuge–Jaanipeebu–Viitina külade piirkondi läbiv suusarada.

Rõuge valla külad on ühistegevuse arendamiseks ja läbiviimiseks rajanud omalaadseid ja atraktiivseid külaplatse ning mänguväljakuid, näiteks Püssa külas ja Kaugu külas. Suuremates külates on külaelanikele kokkusaamiskohtadena kasutatavad endised mõisa- ja koolihooned, milledest on välja kujunemas teenuskeskused: Viitinas endine mõisahoone, Nursis renoveeritud koolihoone ja Sännas endine mõisahoone, kuhu on loodud Sänna Kultuurimõis. Neis nn külakeskustes on avatud raamatukogud, tegutsevad noortekeskused, on võimalus kasutada ruume seltsilisteks tegevusteks ja toimuvad regulaarselt kokkusaamised eakatele. Sänna ja Nursi keskustes on lisaks võimalik saada pesupesemise ja duširuumi kasutamise teenust.

Rõuge valla külaelanikel on võimalus kaubaostu teenuseid saada Rõuges, Nursis ja Viitinas. Sänna Kultuurimõisas on avatud kogukonna ökopood – Sänna Mõisapood. Lisaks teenindavad külasid kohati 1–2 korda nädalas rändkauplused. Lähim sideasutus, apteek, tankla ja sularahaautomaadi kasutamise võimalus külade elanikele asub Rõuges. Perearsti ja hambaarsti teenust kasutatakse aktiivselt Rõuges või Võrus.

Enamik külade lapsi omandab haridust Rõuge Põhikoolis. 2014. aasta sügisel käivitus Sännas ametlikult erakoolina Leiutajate Külakool, mis pakub haridust I ja II kooliastmele. Keskharidust saavad lapsed omandada väljaspool Rõuge valla piire. Valla lasteaed asub Rõuges, üks liitühm on avatud Viitina mõishoone teisel korrusel. Lasteaeda ja kooli viib lapsed valla buss.

Rõuge valla külates toimib erinevaid majandustegevusi, kuid on vähe ettevõtjaid, kes pakuksid tööd oma küla elanikele. Majanduslikus mõttes on kasumi tootmise asemel olulisem oma vajadusteks saaduste tootmine ja töökoha loomine ning sisuliselt endale palga teenimine. Enamus külaelanikke töötab väljaspool oma küla ja valla piirkonda.

Rõuge vallas on traditsiooniks kujunenud külade tunnustamise süsteem, mille käigus antakse igal aastal valla küladepäeval välja tiitel „Rõuge valla aasta küla“. Tiitliga kaasneb graveeringuga kivi üleandmine ja paigaldamine. Aunimetuse on saanud järgmised külad: Jaanipeebu küla (2013); Püssa küla (2012, 2011); Sänna küla (2010); Nogo küla (2009); Sandisuu küla (2008); Viitina küla (2007); Saarlasõ küla (2006).

Traditsiooniks on kujunenud ka kaunimate kodude märkamine, nende tunnustamine valla poolt ja esitamine konkursile „Kaunis Eesti Kodu“.

10.1 Probleemid

Kodanikuühenduste omavaheline koostöö on vähene ja ebaefektiivne.

Küla aktivistide ja eestvedajate motivatsioon langeb üha.

Külaelanike passiivsus.

Teadmiste puudus külaelu edendamiseks projektide kaudu.

Noortel puudub huvi külaelu edendamise vastu.

Bussiliiklus hõre – gümnaasiumiõpilased ei saa äärealadelt linna kooli.

Suur transpordikulu teenuste kättesaamiseks.

Töökohtade vähesus oma vallas.

Tööjõu liikumine väljapoole maakonda ja riiki.

Vähene aktiivsus ning vähesed teadmised oma kodukohta töökoha loomiseks.

Vargused ja vandalism.

Nursipalu harjutusväljaku teema mõjutab külaelanike omavahelisi suhteid ja piirkondade elukeskkonda.

Ehitusjärelevalve puudumise tõttu esineb valla korraldatud heakorratöödel kohati puudusi.

Paljudes majapidamistes puuduvad kaasaegsed vee- ja kanalisatsioonilahendused.

10.2 Lühiajalised eesmärgid

Toimib külade omavaheline tihe koostöö.

Toimib koostöö kodanikuühenduste ja valla allasutuste vahel.

Külaelu arendamiseks kasutatakse erinevaid nõustamis- ja toetusmehhanisme.

Eestvedajatele ja aktivistidele on loodud tunnustussüsteem.

Välja on töötatud lahendus eestvedajatele projektijuhtimise tasude või projekti läbiviimisega seotud isiklike kulude kompenseerimiseks.

Kõigile külaelanikele (eelkõige noortel) on loodud võimalused huvitegevuseks.

Väikese rahvaarvuga nn kobarkülades toimib efektiivne naabrivalve.

Vallaelanike turvalisuse huvides on välja selgitatud valvesüsteemide paigaldamise vajadused ja asukohad piirkonniti.

Suurema rahvaarvuga külade keskused toimivad teenuskeskustena.

Kaevandamislubade väljastamisel arvestatakse piirkonna üldist kaevanduskoormust ning mõju elukeskkonnale.

Kaevandamistöödele Rõuge valla külates on seatud piirid ning kaevandatud aladel on tagatud heakord.

Hajaasustuse veeprogramm toel on loodud uued veesüsteemid.

Makstakse toetusi kanalisatsioonisüsteemide rajamiseks.

10.3 Pikaajalised eesmärgid

Elanike arv Rõuge valla külates on suurenenud.

Maal elamine on populaarne ja atraktiivne noorte seas.

Rõuge vald on soodne elamiseks ja töötamiseks.

Kõigis valla külates on külavanem.

Toimivad külakogukonnad ja küladele on koostatud arengukavad.

Transpordivõimalused teenuste kättesaamiseks on soodsad ja inimlikud.

Taludes on kvaliteetne infrastruktuur (vesi, kanalisatsioon, elekter, internet).

10.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Külaelanike ootuste ja lootuste kaardistamine	2015–2016
Kogukonda lõimiva messi korraldamine (ettevõtjad, ühendused, valla allasutused jms)	2015
Nõustamisteenuse rakendamine külade arengueesmärkide välja töötamiseks ja teostamiseks, projektide kirjutamiseks, külavanemate ja küla aktivistide toetamiseks	2015–2025
Valvesüsteemide paigaldamine külakeskustesse	2015–2025
Külades heakorratööde ja ürituste toetamine	2015–2025
Külade tegevustoetuse maksmise jätkamine	2015–2025
Küla(vanemate) koolituste korraldamine	2015–2025
Külaelanike huvitegevuseks vajalike vahendite baasi täiustamine	2015–2025
Avalike supluskohtade korrastamine ja hooldamine	2015–2025
Vetrasside ehituse toetamine külades vastavalt ÜVK-le	2015–2025
Sänna keskuse tänavavalgustuse väljaehitamine	2015–2017
Püssa risttee valgustuse väljaehitamine	2016
Viitina pargi ja Järvessaare haljastus- ja heakorraprojekti elluviimine	2015–2018
Nõuetekohaste tuletõrje veevõtukohtade rajamine küladesse	2015–2025
Kaugtöökohtade loomine külakeskustesse	2015–2025
Seltsiruumide ja külaplatside väljaehitamine külades	2015–2025
Laste mänguväljakute väljaehitamine	2015–2025
Matka- ja tervisespordiradade väljaehitamine valla eri piirkondadesse	2015–2025
Internetiühenduse parandamine	2015–2017
Viitina mõisahoone renoveerimine	2016–2017
Viitina mõisahoone kui külakeskuse arendamine teenuskeskuseks.	2016–2017
Sänna mõisahoone täielik renoveerimine	2015–2020
Valla bussiliikluse peatustesse peatuskohtade (paviljonide) rajamine	2016–2025
Külakeskuse rajamine Suurõ-Ruuga külla	2020–2025

11. VÄLISSUHTED

Visioon 2025: Rõuge vald on avatud ja aktiivne suhtleja

Rõuge vallal on koostöökogemusi erinevate välispartneritega. Rõuge valla ja Soome Vabariigi Vesilahti valla vahel on alates 12. jaanuarist 2000. aastal sõlmitud ametlik sõprusleping. Mõlema valla ühine soov on edendada organisatsioonide ja vallas elavate inimeste vahelist koostööd. Rõuge Vallavalitsus on sõlminud 31.juulil 2010 ametliku koostöölepingu Aluksne omavalitsusega Läti Vabariigist.

Koostööd on arendatud Soome Honkajoki vallaga, Ape omavalitsuse ning endise Veclaicene vallaga Lätis, Pihkva Oblasti Administratsiooni ning Pihkva Turismiarenduskeskusega. Tihe kontakt on Saksamaal Hamburgis elava endise Rõuge mõisniku järeltulija Alexander Samson von Himmelstjernaga ning tema poolt loodud fondiga Samson-Himmelstjerna SA. EELK Rõuge Maarja kogudus peab sidet Saksamaal elava kirikutegelase Uwe Haberlandiga. Vallal on suhted loodud Lõuna-Saksamaal asuva Hinterschmidingu omavalitsusega. Koostööd sõprusvaldadega Soomes, Lätis ja Saksamaal tehakse erinevate huvigruppide vahel: jahimehed, haridustöötajad, kultuurigrupid, noored, pritsimehed jne.

Rõuge põhikooli ja Lätis asuva Ape keskkooli vahel sõlmiti 2009. aastal ametlik sõprusleping.

Alates 2001. aastast on Noorsooühing Rõuge Noorteklubi arendanud suhteid paljude välispartneritega ja osalenud pidevalt erinevates välisprojektides nii Euroopa Liidus kui ka väljaspool seda. Rõuge Noorteklubil on valla kõige tihedam väliskoostöö võrgustik.

Rõuge vallavalitsus on osalenud erinevate Euroopa Liidu Town-twinning projektide kohtumistel, et tugevdada partnerlust erinevate Euroopa Liidu riikidega. Kohtumiste raames on 2005. ja 2007. aastatel allkirjastatud igakülgse koostöö tegemise dokumendid Rõuge valla ja järgmiste välisomavalitsuste vahel: Estoril ja Mira Sintra (Portugal), Giardini Naxos ja Priverno (Itaalia), Nowy Targ (Poola), Naxos (Kreeka), Sofia (Bulgaaria), Diosjeno (Ungari), Sulina (Rumeenia), Vesilahti (Soome), Lizums (Läti).

Rõuge vald on mitmel aastal teinud koostööd välisministeeriumiga, võõrustamaks siin Eestis resideeruvaid suursaadikuid ja Eesti aukonsuleid üle maailma. SA Rõuge Energiakeskus on teinud ning jätkab koostööd erinevate välispartneritega taastuvenergeetika edendamiseks.

Rõuge vald on Võrumaa Omavalitsuste liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu liige.

11.1 Probleemid

Puudub regulaarne suhtlus sõprusvaldadega

Ressursside (inim- ja finantsiline) ning aja puudus

Valla kodulehe võõrkeelne osa on puudulik

Suhtlus Venemaaga on vähene
 Fondide-programmide võimalused on alakasutatud
 Vähene koostöö naaberomavalitsustega
 Keelebarjäär

11.2 Lühiajalised eesmärgid

Valla info on kättesaadav rahvusvaheliselt
 Spetsialistidel on olemas väliskoostööks vajalikud oskused ja teadmised

11.3 Pikaajalised eesmärgid

Partnerlus väljapoole Euroopat
 Hästi toimiv infovahetus
 Tihe suhtlus, kohtumised ja laienemine

11.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Välispartnerite regulaarne külastamine ja suhtlus (õnnitlemine riiklikel tähtpäevadel, üritustele kutsumine, välispartnerite külastamine igal aastal)	2015–2025
Välispartnerite kutsumine valla juubelile	2016
Valdkonna eest vastutava ametniku tööle rakendamine	2017–2018
Valla kodulehe tõlkimine võõrkeeltesse (inglise, vene)	2016–2017
Rõuge vallavolikogu külaskäik Vesilahtisse	2015
Erinevate keelekursuste (vene, inglise, saksa, soome jne) läbiviimine koos õppevisiitidega keele praktiseerimiseks	2015–2025
Sotsiaalmeedia kaudu edastatav info mitmekeelseks	2015
Koostöö (energeetika, kultuur jne) suurendamine Venemaa partneritega	2015–2025
Spetsialistide osalemine erialastel väliskoolitustel ja õppevisiitidel	2015–2025
Igal aastal ühe rahvusvaheline koostööprojekti läbiviimine	2015–2025
Regulaarsed külaskäigud teistesse Eesti omavalitsustesse	2015–2025
Rõuge vallaga seotud väljaspool Eestit elavate inimeste kaasamine valla	

arendustegevustesse	2015–2025
Eri vanusegruppidele rahvusvaheliste koostööprojektide elluviimine	2015–2025
Valla tutvustamine sise- ja välismessidel, teemapäevadel ja üritustel	2015–2025

12. ETTEVÕTLUS

Visioon 2025: Rõuge valla ettevõtlus on piirkonna omapära arvestav. Siin on mitmekesine teenindustevõtlus ning nutikas ja kõrget lisandväärtust andev tootmisettevõtlus.

Rõuge vallas on 01.01.2015 aasta seisuga registreeritud 139 osaühingut, 111 füüsilisest isikust ettevõtjat, 64 mittetulundusühingut, 4 tulundusühingut ja 3 sihtasutust.

Valla 2231 inimesest on tööealisi 1425. Töötuse osakaal Rõuge vallas on hetkel 5.6% (75 töötut).

Kuigi vald on endiselt suurim tööandja, kasvab ka tööd pakkuvate eraettevõtjate hulk vallas. Selles osas on suur lootus Rõugesse rajataval tööstusalal.

Viimastel aastatel on Rõuge vallas teinud sammu edasi turismiettevõtlus. Olulised ettevõtlusharud on ka puidutöötlus, põllumajandus ja kaubandus.

Tublisti on arenenud sotsiaalne keskkond Rõuge alevikus. Uuendatud teedevõrk, renoveeritud kool ja lasteaed tõmbavad magnetina noori ja teotahtelisi inimesi mujalt Eestist. See loob kõrgendatud vajaduse pöörata erilist tähelepanu Rõuge kui ettevõtluspiirkonna arendamisele, et meelitada investeeringuid, julgustada kohalikke ettevõtjaid ja luua töökohti.

12.1 Probleemid

Vähe tööandjaid – väike valik potentsiaalseid töökohti

Kvalifitseeritud tööjõu puudus

Algatusvõimeliste inimeste liikumine mujale

Kesine lisandväärtuse loomine

Madal palgatase

12.2 Lühiajalised eesmärgid

Sidevõimaluste kaasajastamine

Koostöö mitmekesistamine erasektori ja avaliku sektori vahel

Kaugtöö tingimuste loomine-arendamine

Nišiturismi arendamine (kalandus, jahindus)

12.3 Pikaajalised eesmärgid

Valla kui elu- ja töökoha atraktiivsuse pidev parendamine

Kohalike ettevõtete arenemise igakülgne toetamine

Investeeringute meelitamine läbi elu- ja ettevõtluskeskkonna pideva arendamise (tööstusala)

12.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Rõuge tööstuspargi väljaarendamine	2017–2025
Inkubatsioonikeskuse (ettevõtlushotelli) rajamine Rõuge tööstusparki	2015–2016
Olemasolevate tootmisvõimaluste kaardistamine ja avalikustamine valla kodulehel	2015
Pereettevõtluse toetamine	2015–2025
Vabade elamispindade kaardistamine	2015
Kaugtöökeskuse rajamine	2015–2016
Interaktiivsete infovahetuskanalite edasiarendamine	2015–2025
Paketiturismi arendamine	2015–2025
IT-ettevõtte üksuse toomine Rõugesse valla eestvõtmisel	2015–2025
Side- ja internetivõimaluste arendamine Rõuge piirkonnas	2015–2025
Rõuge ja Haanja ühendamise sporditeedega	2016
Sporditeede arendamine – saanid, endurotsiklid, ATV–d.	2015–2025
Rõuge rannaala edasiarendamine	2015–2018
Ööbikuoru puhkeala edasiarendamine	2015–2018

13. ENERGEETIKA, TARISTU JA ELAMUMAJANDUS

Visioon 2025: Rõuge vallas on uutele tehnoloogiatele avatud ning taastuvenergiat propageeriv kaasaegne elukeskkond.

13.1 TEED

Valla territooriumil on 141 km riigimaanteed.

Tabel 3. Liiklussagedus (autot ööpäevas) riigimaanteedel:

Riigimaantee nr	Nimetus	Liiklussagedus 2008. aastal	Liiklussagedus 2010. aastal	Liiklussagedus 2013. aastal
67	Võru–Mõniste–Valga	1965–853	1099–529	
25110	Sänna–Luhametsa–Tsooru		38	35
25111	Jaama–Ristemäe		69	63
25112	Rõuge–Vastse-Roosa	427–141	169–120	496–123
25131	Rõuge–Verijärve	760–237	388	349
25132	Rõuge–Vastseliina		39	35
25134	Sõmerpalu–Mustahamba		327–280	252–276
25143	Saarlase–Kääraku		40–32	29–36
25148	Rõuge–Kurgjärve–Haanja		651(Ala-Rõuges)	589
25154	Plaani–Kokõmäe		30	27
25157	Rõuge–rahvamaja tee		211–190	191–232
25184	Metstaga–Sadramõtsa		8	7
25186	Rõuge–Rebäse–Haanja	282	214–191	95–173
25188	Kaugu–Hurda		24	22
25195	Käätso–Rõuge–Luutsniku	587–205, alevikus 1905	1402–270	1267–245

25203	Rõuge–haigla tee		42	38
25204	Õöbikuoru tee		223	202
25215	Nursi–Rõuge		188–175	159–170
25226	Kellämäe		24	22
25227	Viitina–Heibri		8	7
25248	Antsla–Sänna		301	272
25249	Sänna–Rõuge	268–433	184–268	167–242

Rõuge aleviku riigimaanteede ja kergliiklusteede rekonstrueerimise käigus 2012.–2013. aastatel rekonstrueeriti 2110 m riigimaanteed ja ehitati 2033 m kergliiklusteid. Rekonstrueeriti ka teedega seotud tänavavalgustus

2012.–2013 aastatel rekonstrueeriti Kaugu–Hurda riigimaantee. 4,88 km teed kaeti mustkattega.

Kohalikke maanteed ja tänavaid on Rõuge vallas 171,07 km. Toimub regulaarne valla teede korrashoid.

Lumetõrje tagatakse peamiselt ettevõtjate poolt lepingute alusel ja valla lumetõrjetehnika abil.

13.1.1 Probleemid

Vallateede halb seisukord

Ebapiisavad vahendid vallateede korrashoiuks

Palju eraomandis olevaid teid

Tolmavad teelõigud

Pole piisavalt kergliiklusteid

Ristmikud väljaspool alevikku on valgustamata

Bussipeatuste olukord on kehv

Bussipeatused väljaspool alevikku on valgustamata

Raskeveokite kasutamine valla teedel on reguleerimata

Maaomanikud piiravad teede kasutamist

13.1.2 Lühiajalised eesmärgid

Valla avalikult kasutatavad teed on järjepidevalt hooldatud ja remonditud

Valla teehoiukava on koostöös külavanematega uuendatud

Valla teede minimaalne kahjustamine raskeveokitega

Valla äärealade ja keskuse vahel on tagatud optimaalne ühistranspordiühendus

Valla arengut ja inimeste sotsiaalset turvalisust tagavad strateegilised infrastruktuuri objektid ja nende alused maa-alad on munitsipaliseeritud.

13.1.3 Pikaajalised eesmärgid

Vallateed on täies mahus hooldatud ja remonditud.

Suuremate keskuste teed ja tänavad on tolmuva kattega

Vallas asuvad riigimaanteed on mustkatte all

Välja on arendatud kergliiklusteede võrgustik

13.1.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Valla teede regulaarne inventeerimine ja registri korrastamine	2015–2025
Pidev valla teehoiukava kaasajastamine koostöös külavanematega	2015–2025
Kohalike teede hooldus ja remont	2015–2025
Raskeveokite kasutamise korra väljatöötamine valla teedel	2016
Aleviku ja suuremate keskuste teede tolmuva katte muutmise tulenevalt valla teehoiukavast	2015–2025
Iga-aastane tolmutõrje tagamine elamute lähedastel teedel ja surnuaedade juures	2015–2025
Eramaadel asuvate üldkasutatavate teede ja jalgteede aluste maade tagasiostmine, munitsipaliseerimine ja kasutuslepingute sõlmimine	2015–2025
Tänavaaluste maade munitsipaliseerimine Rõuge alevikus	2015–2025
Valla osalemine toetusprogrammides, mis pakuvad raha erateede remontimiseks	2015–2025
Jaama–Ristemäe tee mustkatte alla viimine	2020–2025
Kokemäe–Plaani tee mustkatte alla viimine	2020–2025
Saarlase–Kääraku tee mustkatte alla viimine	2020–2025
Rõuge–Vastseliina tee mustkatte alla viimine	2020–2025

Kaugu–Hurda tee täielik mustkatte alla viimine	2020–2025
Kergliiklusteede rajamine Rõuge alevikku ja aleviku lähiümbrusse	2015–2020
Jalgrattateede ehitamine aleviku ja suuremate külade vahele	2018–2020
Bussipeatuste ja -paviljonide kaasajastamine ja hooldus	2018–2022
Bussipeatuste valgustamine autonoomsete valgustusallikatega	2022–2024
Väljaspool alevikku asuvate ristmike valgustamine	2018–2020
Ohtlike ristmike turvalisuse ja nähtavuse parandamine peeglitega, takistuste eemaldamine jne	2015–2025
Iga suitsuni lumetõrje jätkamine valla poolt	2015–2025
Elanikkonna paiknemisest ja vajadustest lähtuva ühistranspordisüsteemi väljatöötamine ja iga-aastane seire	2015–2025

13.2. VESI JA KANALISATSIOON

Valla ühisveevärk ja -kanalisatsioon on kirjeldatud põhjalikult valdkonna arengukavas “Rõuge valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2008–2020”.

Valla keskuste pumbamajad on rekonstrueeritud ja Nursis ning Viitinas on uuenduskuuri läbinud ka trassid.

Ulatuslikult on kahe etapi käigus rekonstrueeritud oluline osa Rõuge aleviku vee- ja kanalisatsioonitaristust: I etapis 2012/2013 aastal rekonstrueeriti või ehitati veetorustikke 3464 m, kanalisatsioonitorustikke 3570 m ning rajati pumpla Ala-Rõugesse.

II etapis 2014. aastal rekonstrueeriti ja ehitati veetrasse kokku 3117 m ja kanalisatsioonitrasse 3736 m.

13.2.1 Probleemid

Puurkaevude vee ebaühtlane kvaliteet

Tuletõrje veevõtukohtade vähesus

Reoveepuhastist tekkiva muda käitlemine

Ühisveevärgi puudumine Säna keskuse piirkonnas

13.2.2 Lühiajalised eesmärgid

Puurkaevude vee kvaliteet vastab tervisekaitse nõuetele

Kogu aleviku vee- ja kanalisatsioonivõrgud on rekonstrueeritud

13.2.3 Pikaajalised eesmärgid

Vallas tegutseb jätkusuutlikku ühisveevärgi ja kanalisatsiooni teenust pakkuv ettevõtte.

13.2.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Väikepuhastite projekti jätkusuutlikkuse tagamine	2018–2025
Vee- ja kanalisatsioonivõrkude edasiarendamine tulenevalt Rõuge valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavast 2013–2025	2015–2025
Ülevallalise vee-ettevõtte tegevuse laiendamine valla territooriumil koos erapuurkaevude ostmise ja rekonstrueerimisega	2015–2025
Hajaasustuse toetusskeemis (vesi-kanal) osalemine, selle lõppemisel valla oma toetusskeemi väljatöötamine	2015–2025
Rõuge aleviku vee- ja kanalisatsioonitaristu lõplik rekonstrueerimine	2015–2020
Tuletõrje veevõtukohtade rajamine alevikku ja küladesse	2015–2025
Ühisveevärgi väljaehitamine Sänna keskuse piirkonnas	2017–2020
Kompostimisväljaku rajamine Rõuge aleviku puhasti juurde	2019
Aleviku naabruses asuvate külade liitmine ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga	2017–2023

13.3. ENERGEETIKA JA SOOJAMAJANDUS

Valla objektide elektrienergia tarve moodustas 2013. aastal ligemale 800 MWh, sellest umbes pool tarbis Rõuge Põhikooli kompleks.

Hea koostöö võrguettevõtja, tarbija ja omavalitsuse vahel on võimaldanud realiseerida uute võimsuste kasutuselevõttu, ellu on viidud suur hulk pingeparandusprojekte tagamaks elukvaliteedi jätkuvat tõusu valla äärealadel.

Ajalooliselt on valla piires voolavatel jõgedel ja ojadel olnud kasutusel 22 hüdroturbiini ja vesiratast, mille koguvõimsus ulatus 200kWh-ni. Eesmärgiga propageerida taastuvenergia kaasaegseid tootmise lahendusi ning teha ulatuslikku energiasäästualast teavitustööd on loodud SA Rõuge Energiakeskus.

Teede, tänavate, platside ja pargi osade valgustamiseks paigaldatud valgustite arv on ~280. Enamikus valgustites on kasutusel ökonoomsed kõrgrõhu naatriumlampidega varustatud valgusteid. Neis kasutatakse valgusallikaid võimsusega 70W ja 100W.

Tänavavalgustuse poolt 2013. aastal tarbitav elektrienergia moodustas 10% kogu valla elektrienergia tarbest.

Kuni 2013. aasta kütteperioodi alguseni varustati korruselamuid ja sotsiaalobjekte soojusenergiaga kahest kaugküttevõrgust Viitina ja Rõuge katlamajade baasil. Alates 2013/14 kütteperioodi algusest Viitina katlamaja suleti ja selle piirkonna kortermajad läksid üle lokaalsele küttele, kortermajade keldritesse paigaldatud soojuspumpadest toodetava soojuse tarbimisele.

Rõuge hakkepuidul töötav katlamaja jätkab soojatootmist olemasolevate korterelamute ja sotsiaalobjektide soojusenergiaga varustamiseks mahus ca 1400MWh aastas.

Soojusenergia müük Rõuges toimub alates 2014. aasta teisest poolaastast korteriühistute kaudu.

Vallavalitsus töötab järjepidevalt avalike hoonete taastuvenergiale üleviimise suunas. Lisaks Rõuge tervisekeskuse päikesekollektoritele ning kooli ja noortekeskuse maasoojusküttele viidi 2014. aasta lõpus päikese- ja maaküttele üle ka vallavalitsuse hoone.

13.3.1 Probleemid

Pikad liinid põhjustavad pinge madalat kvaliteeti

Paljasjuhtmetega õhuliinide suur osakaal

Elanike energiasäästualane teadlikkus on madal

Sagedased elektrikatkestused (õhuliinid)

Insenerirajatised ei sobi loodusmaastikule

Vastuseis hürdoelektrijaamade rajamisele

Rõuge katlamaja ja selle seadmed on amortiseerunud

Aleviku kaugküttevõrgu trasside halb olukord

Puudub ülevaade avalike hoonete energiatarbimise kohta

Puudub ülevaade kortermajade energiatõhususe kohta

Aastringse soojatarbija puudumine paikkonnas

13.3.2 Lühiajalised eesmärgid

Vallavalitsuse omandis olevatel hoonetel on läbi viidud energiaauditid.

Elektritarbijate pingeprobleemid on lahendatud koostöös võrguettevõttega.

Kortermajade soojatarbimine on vähenenud tänu hoonete piirete soojustamisele.

Rõuge energiarada on pidevas arenemises, tutvustades uusi ja kaasaegseid energiakasutuse lahendusi.

Rõuge valla elanik on aldis omandama uusi teadmisi energia säästlikust kasutamisest.

Rõuge Põhikoolis rakendatakse kaasaegseid energiatehnoloogiasid ja energiatõhusaid lahendusi.

Rõuge vald osaleb pidevalt rahvusvahelistes projektides, ühildades energia, regionaalse koostöö, säästva arengu ja turismi teemasid.

Rõuge valla tänavavalgustussüsteemides kasutatakse kaasaegseid lahendusi.

13.3.3 Pikaajalised eesmärgid

Nii uute kui rekonstrueeritavate munitsipaalhoonete kütte- ja ventilatsioonisüsteemide rajamisel on rakendatud uusi tehnoloogiasid.

Kõiki Rõuge valla elektritarbijaid varustatakse läbi maakaabelliinide.

Rõuge energiapark on mitmekesist teematurismi pakkuv ja kaasaegseid energialahendusi demonstreeriv keskus.

Rõuge kaugküttevõrk ja katlamaja on rekonstrueeritud ning on valmis soojatarbijate lisandumiseks ja suurenevateks vajadusteks.

13.3.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Koostöös Elektrileviga pingeparandusprojektide elluviimine	2015–2025
Maakaabelliinide paigaldamine üle kogu valla	2015–2025
Energiasäästu koolituste ja kampaaniate korraldamine	2015–2025
Vee-energia kasutuselevõtt koos keskkonnakaitseliste meetmete rakendamisega	2015–2025
Rõuge aleviku kaugküttekatlama ja trasside rekonstrueerimine koos uude tehnoloogiate kasutamisega (koostootmisjaam)	2016–2019
Uude tehnoloogiate ja energiasäästumeetmete rakendamine munitsipaalhoonete ehitamisel ja renoveerimisel (vallamaja, rahvamaja, hooldekodu, Sanna Kultuurimõis, Viitina külakeskus, Nursi külakeskus – liginullenergiamajad)	2015–2025
Energiaauditite tellimine avalikele hoonetele	2016–2020
Alajaamade vabade võimsuste kaardistamine	2018–2019
„Koduõued valgeks“ programmi väljatöötamine (sissesõiduteed jne) turvalisuse eesmärgil	2016–2018
Uute säästlike tehnoloogiate kasutamine avaliku valgustuse ehitamisel ja rekonstrueerimisel	2015–2025

Sänna mõisakeskuse ja küla tänavavalgustuse väljaehitamine	2016–2017
Nursi tänavavalgustuse ehitamine kauplusest külakeskuseni	2015
Nursis korterelamute piirkonnas tänavavalgustuse väljaehitamine	2017–2018
Rõuge pargi terviseraja valgustamine	2019
Rõuge Hariduse tänava piirkonna tänavavalgustuse rekonstrueerimine	2016–2017
Rõuge Aia ja Suurjärve piirkonna tänavavalgustuse rekonstrueerimine	2016–2017
Rõuge Ööbikuoru tänava tänavavalgustuse rekonstrueerimine	2016–2017
Rõuges tööstuspiirkonnas ja Nursi suunal tänavavalgustuse rekonstrueerimine	2015–2018
Viitina tänavavalgustuse jätkuv väljaehitamine (Järvesaareni, piiritusevabrik jne)	2020–2022
Bussipeatuste ja ristmike valgustamine autonoomsete süsteemidega	2022–2024
Rõuge kooli energiaklassi järjepidev arendamine õppe-eesmärkidel	2015–2025
Ööbikuoru energiaraja järjepidev hooldamine ja arendamine, õppeprogrammide läbiviimine	2015–2025
Energiasäästliku ehituspoliitika propageerimine eeskju kaudu ning elanikkonna nõustamine	2015–2025
Rõuge aleviku kaugküttevõrgu laiendamine tööstusalale.	2015–2017
Rõuge katlamaja rekonstrueerimine ja laiendamine.	2016–2018
Taastuvenergia demoseadmete arendamine	2016–2025
Elektri liitumistoetuse programmi väljatöötamine ja elluviimine	2020–2022

13.4 ELAMUMAJANDUS

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele vastutab elamu- ja kommunaalmajanduse korralduse eest oma haldusterritooriumil kohalik omavalitsus. Atraktiivse elukeskkonna loomisega – konkurentsivõimeline sotsiaalne infrastruktuur, mitmekesised vaba aja veetmise võimalused – on Rõuge vallast saanud koht, kuhu soovitakse rajada oma kodu. Seega võib prognoosida elamuehituse kasvu.

Vallale kuulub 33 elamispinda, millest 4 on värskest remonditud, 15 vajavad renoveerimist ja kasutatakse põhiliselt sotsiaalpinnana:

- Endises Ristemäe koolimajas 6 korterit
- Sänna mõisakompleksis 4 korterit
- Lauri sotsiaalmajas 4 korterit
- Nursi endises sidemajas 4 korterit

- Nursi nn õpetajate majas 2 korterit
- Nursi 4-krt majas 4 korterit
- Rõuges Uus tn 1 majas 1 korter
- Tervisekeskuses 2 korterit
- Rõuges Uus tn 4 majas 2 korterit
- Viitina majas nr 2 neli korterit
- Viitina majas nr 3 üks korter

Valdav osa elamufondist on eraomanduses. Valla elanikest 1/4 elab korterites ja ülejäänud üksikelamutes.

Rõuge alevikus ja selle ümbruses on eluasemeturg aktiivne, nõudlus ületab pakkumise ja läbivaks jooneks on elamispinna vähesus. Suuremates külates Viitinas ja Nursis formaalset eluasemepuudust ei ole, kuid on küllalt suur varjatud eluasemepuudus, kuna mitu põlvkonda kasutavad ühist eluruumi. Erastatud eluruumide omanikel on olnud võimalik elamu majandamiseks moodustada korteriühistuid. Praegu on vallas registreeritud 7 korteriühistut.

13.4.1 Probleemid

Üürieluruumide vähesus.

Vabade elukohtade vähesus.

Munitsipaaleluruumide vähesus.

Munitsipaaleluruumide kehv olukord.

Sotsiaalelupindade vähesus.

Haanja Looduspargist tulenevad piirangud elamuehituses.

Elanikkonna teadlikkus terviklikust ehitusprotsessist on madal (ebakorrektnel asjaajamine).

Kortermajad on komplekselt renoveerimata, puuduvad strateegilised kavad majade renoveerimiseks.

Korterelamutele pole tehtud energiaauditeid.

Kõikides korterelamutes ei ole loodud korteriühistuid.

Elamute ühtse taristuhaldusettevõtte puudmine.

Elamufondi teenindav tehniline infrastruktuur ja kommunikatsioonid ei vasta kaasaja nõuetele.

Palju tühje ja renoveerimist vajavaid taluhooneid.

Elektriliitumise kõrge hind hajaasustuspiirkonnas.

Sidelevi puudulikkus mõnes hajaasustuse piirkonnas.

13.4.2 Lühiajalised eesmärgid

Üldplaneeringuga on määratletud elamuehituse maa-alad.

Eramutel on puhta vee ja kanalisatsiooni süsteemide väljaehitamise toetuse saamise võimalus riiklikest või kohalikest toetusprogrammidest.

Rõuge alevikus on detailplaneeringuga määratud korterelamute ehitusalad.

Kõigis valla korterelamutes on moodustatud korteriühistud, elamute hooldamine on süsteemne ja järjepidev.

Vallas tühjana seisvad ning müümisvalmis majapidamised on kaardistatud.

On olemas valmidus kohandada infrastruktuuri vastavalt elamuehitusele ning elanikkonna (ümber)paiknemisele vallas (teed, vesi, kanalisatsioon, elekter).

13.4.3 Pikaajalised eesmärgid

Kõik valla kodanikud elavad inimväärtetes tingimustes; elamutes on kaasaegsed sanitaartehnilised lahendused.

Kinnisvaraarendus vallas järgib paikkonnale omast traditsioonilist ja omanäolist ehitustava, järgides valla ehitusmäärust.

Kõik valla omandis olevad munitsipaa- ja sotsiaalelupinnad on renoveeritud.

13.4.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Olemasolevate munitsipaaletupindade rekonstrueerimine.	2015–2025
Elamuehituseks sobivatele (munitsipaal)maadele planeeringute koostamine, infrastruktuuri väljaarendamine ja hoonestusõiguse seadmine ning elanikele müümine	2015–2025
Rõugesse uute korterelamute ehitamine.	2017–2025
Korterelamute energiasauditite ja renoveerimisplaanide koostamine, elanike teadlikkuse pidev arendamine, energia-alaste koolituste korraldamine jne.	2015–2025
Riiklike renoveerimisprogrammide kasutamine korterelamute rekonstrueerimiseks (nt Kredex).	2015–2025
Praeguse tervisekeskuse hoone kohandamine korterelamuks.	2025
Munitsipaalpindade kohandamine elupindadeks (Nursi rahvamaja, Ristemäe koolimaja jne.	2015–2025
Haldusettevõtte tegevuse laiendamine elamufondi hooldamiseks.	2020
Rõuge aleviku kaugküttevõrkude rekonstrueerimine.	2016–2019

Mänguväljakute ja spordirajatiste ehitamine tihedama asustusega piirkondadesse.	2016–2020
Nii riiklike kui kohalike elamuehituse ja infrastruktuuri toetusprogrammide rakendamine (elamud, teed, vesi, kanalisatsioon, elekter).	2015–2025
Miljööväärtuslikel aladel elamute korrashoiu toetus- ja nõustamiskorra väljatöötamine ja rakendamine.	2018–2020
Ehituse ja arhitektuuri spetsialisti töölerakendamine mitme omavalitsusega koostöös.	2016–2018
Koleehitiste lammutamine	2015–2025

14. KESKKOND JA HEAKORD

Visioon 2025: Rõuge vallas on hea elukeskkond ja majanduse arendamiseks vajalikke ressursse kasutatakse looduskeskkonda oluliselt kahjustamata.

Rõuge valla territooriumil jäätmeid ei ladustata. Kogu vald on kaetud korraldatud olmejäätmete kogumise ja veoga. Jäätmemajanduse põhisuunad on fikseeritud Võrumaa omavalitsuste ühises jäätmekavas ja jäätmehoolduseeskirjas. Vallas toimib jäätmejaam, kuhu saab ära anda erinevaid jäätmeliike, mis sorteeritud olmeprügisse ei sobi. Vallas on loodud head võimalused jäätmete liigiti kogumiseks.

Elukeskkonna parandamise ja turismi- ning puhkemajandusliku potentsiaali suurendamiseks on oluline valla heakorra parandamine. Selleks on vastu võetud ühtsed heakorraeeskirjad ja on tõhustatud heakorrajäreleva valvet. Heakorra parandamiseks on läbi viidud üldisi heakorraaktsioone ja -konkursse, toetatud kõiki ettevõtmisi, mis on suunatud valla välisilme parandamisele. Erilist tähelepanu pööratakse ajalooliselt tähtsate ja vallale iseloomulike piirkondade hooldamisele: järvede kaldad ja rajad, Ööbikuorg ja Linnamägi, Rõuge park, Sänna ja Viitina mõisakomplekside ümbrus, Nursi kooli ümbrus ja jõekallas. Hooldatud on ka tuntumaid suplus- ja puhkekohad.

Ligikaudu viiendik Rõuge valla territooriumist kuulub Haanja looduspargi sihtkaitse- ja piiranguvööndisse. Sihtkaitsevööndeid, mis on loodud väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks, asub Rõuge valla territooriumil kolm: Hinni kanjoni, Rõuge ürgoru ja osaliselt Tuhkrijärve sihtkaitsevöönd. Ülejäänud osa valla territooriumile jäävast looduspargist on piiranguvöönd, mis on looduspargi majanduslikult kasutatav ning pärandkultuurimaastikuna säilitatav osa. Kaitseala põhieesmärgiks on Eesti kõrgeimal kuhjelisel saarkõrgustikul asuva ala kaitse, kus maastiku, ajaloo- ja kultuuriväärtuste kaitse, puhkevõimaluste, turismi ja kohaliku eluolu edendamine ning loodusvarade säästlik kasutamine toimub rahvuslikes huvides. Moodustamisel on Keretü looduskaitseala, et kaitsta kaitsealuseid linnuliike ja nende elupaiku. Samuti kaitsta, säilitada ja taastada vanu palu-, laane-, sooviku- ja salumetsasid, madalsoid, rabasid ja siirdesoid ning nendes elavaid taimeliike.

Rõuge vallas on head võimalused loodushariduslike programmide ellu viimiseks erinevatele vanuserühmadele.

14.1. Probleemid

Vananenud ja nõuetele mittevastavad vee- ja kanalisatsioonisüsteemid (ennekõike hajaasustusega piirkondades)

Inimeste vähene teadlikkus prügi sorteerimisest

Omanike hoolimatu suhtumine omandisse

Olmejäätmete sattumine looduskeskkonda

Järvede ja ojade kinnikasvamine

Orgaaniliste jäätmete komposteerimisväljaku puudumine

Rõuge jäätmejaamas on vähe ruumi, katusealuse puudumine pakendikonteineritel, läbisõidu puudumine, kaalu puudumine

Nõrk paberikonteinerite võrgustik

Pärlijõgi on risu täis

Nursipalu harjutusväljak ja seal toimuvad tegevused

Eriotstarbeliste matkaradade vähesus, olukord ja kasutusviis

Matkaradade kehv olukord ja likvideerimisoht (Luhasoo, Rõuge ürgorg)

Avalike supluskohtade olukord

Ebaseaduslik ehitustegevus

Kasutuseta, ohtlikud ja maastikupilti reostavad honed

Ühtse haljastusplaani puudumine

Kasutamata võimalused loodushariduse pakkumisel

Vaadete kinnikasvamine

Mürafooni suurenemise oht vallas (Nursipalu harjutusväljaku laienemine)

Harrastakalapüügi turismi potentsiaali vähene kasutamine

Koostatud Viitina ja Rõuge pargi hoolduskavasid pole ellu viidud

14.2. Lühiajalised eesmärgid

Elanikkonda teavitatakse pidevalt keskkonnaprobleemidest ja tegeletakse elanike keskkonnateadlikkuse tõstmisega

Välja on töötatud ja rakendatud keskkonnavaldkonnas aktiivsete vallakodanike ja ettevõtete tunnustamise kord

Jäätmete liigiti kogumise teadlikkuse tõstmine (kampaaniate korraldamine, infoleht, koduleht, voldik, m-lahendused)

Toimib tõhus valdkondlik järelevalve

Pidev järvetaimede niitmine ja kallaste mehaaniline puhastamine

Reoveepuhasti juurde on rajatud komposteerimisväljak

Üle valla on loodud tihe paberikonteinerite võrgustik

Pärlijõgi on puhastatud ja hooldatud

Nursipalu harjutusväljaku arendamisel on leitud kõiki osapooli rahuldav lahendus

On töötatud välja toetussüsteem maastikupilti kahjustavate lagunenud ja kasutusest välja langenud põllumajandus-, tööstus- või militaarehitise lammutamiseks

Rõuge aleviku kohta on koostatud haljastusplaan

On loodud võimalused jätkusuutlikuks loodushariduse andmiseks ning neid arendatakse pidevalt (Luhasoo matkaraja säilimise toetamine, järvede programmi ellurakendamine, allikate esile toomine, m-lahendused, Ööbikuoru keskuse arendamine)

Toimib koostöö külastuskorralduse ja loodusharidusalase arendamisel Keskkonnaameti, naabervaldade, RMK ja turismiettevõtjatega

Heinamaade võsastumise vältimiseks niidetakse neid järjepidevalt

Nursi külla on rajatud müramõõtejaam

Harrastuskalapüüdjatele on loodud paremad püügivõimalused

Rõuge järvede kalavarusid on täiendatud

Viitina ja Rõuge pargid on rekonstrueeritud ja arendatud rekreatsioonialadeks vastavalt kujundusprojektidele

Avalikku ruumi on paigaldatud vajalikul hulgal väikevorme (pingid, prügikastid, lillekastid); Rõuge, Sanna, Nursi ja Viitina pargi ning Järvesaare ümbrust hooldatakse regulaarselt

Küladesse on rajatud jäätmete kogumispunktid

Vallas korraldatakse regulaarseid heakorrakampaaniaid

Viiakse läbi ohtlike jäätmete kogumisaktsioone

14.3. Pikaajalised eesmärgid

Rõuge valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastani 2025 on ellu viidud

Järjepidevalt viiakse ellu hajaasustusprogrammi või vajadusel on töötatud välja valla toetussüsteem (eelistatult kanalisatsioon)

Jätkub korraldatud olmejäätmete veo koordineerimine valla poolt

Jäätmejaama on järjepidevalt arendatud (laiendamine, varikatuse ehitamine, kaalu soetamine jne)

Naabervaldadega koos on välja ehitatud ja arendatud eriliigilisi matkaradasid (ratsa, saani, ATV)

Üle valla on korrastatud ja arendatud avalikke supluskohti (suplussillad, supusalad, mänguväljakud jne)

Rõuge Suurjärve rannahoone on korrastatud ning sellele leitud senisest enam rakendust

Vallas edendatakse pidevalt taastuvenergia kasutamist

On juurutatud keskkonna ja heakorra alast koostööd naabervaldadega

Elukeskkonna seisundi pidev säilitamine ja parandamine, loodusvarade otstarbekas ja säästev kasutamine ning keskkonnasõbralikkuse populariseerimine erinevates valdkondades

Rõuge vallast on kujunenud säästev ja väärtustav keskkond; jäätme- ja prügimajandus on korrastatud ja kaasajastatud eesmärgiga ennetada reostuse teket;

14.4. Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Rõuge aleviku haljastusprojekti koostamine	2015–2016
Ööbikuoru ja Rõuge ürgoru külastustaristu uuendamine	2015–2025
Kaitsealuse Rõuge pargi kujundusprojekti ja hoolduskava elluviimine	2016
Kaitsealuse Viitina pargi kujundusprojekti ja hoolduskava elluviimine	2015
Kompostimisväljaku rajamine	2015–2018
Rõuge Suurjärve ranna ja rannahoone väljaehitamine	2015–2020
Olemasolevate haljasalade korrastamine	2015–2025
Teostada jätkuvalt looduskaunite vaadete avamist olulistele hoonetele ja objektidele, samuti võsa raiumist ja heina niitmist	2015–2025
Harrastuskalapüügi edendamine ja järvede kalarikkuse tõstmine	2015–2022
Rõuge jäätmejaama arendamine	2015–2017
Rõuge Suurjärve rannahoone väljaehitamine	2017–2020
Rõuge Suurjärve supluskohta arendamine	2015–2016
Avalike supluskohtade korrastamine	2015–2025
Keskkonnateadlikkuse kasvatamine ja kampaaniate korraldamine	2015–2017
Koostöös jahimeestega kibraste küttimine kahjustuspiirkondades	2015–2025

15. TURVALISUS

Visioon 2025: Rõuge vallas on turvaline elukeskkond.

Rõuge vallas on maapiirkonnale omaselt turvaline elukeskkond.

Viimastel aastatel on suurenenud sissemurdmiste hulk majapidamistesse. Hoolimata politseireformist pole olukord vallas turvalisuse osas halvenenud. Vallavalitsuse initsiatiivil on valla keskusesse paigaldatud 4 turvakaamerat. Turvalisust külakogukondades suurendab ühtehoidmine ja valitud tegusate külavanemate olemasolu. Kogemus näitab, et vallas on olemas suur hulk kodanikuühendusi ning aktiivseid inimesi, kes on valmis vajadusel panustama kogukonna turvalisuse hoidmisesse ja ohuolukorras sekkuma (MTÜ Rõuge Priitahtlikud Pritsimehed, jahiseltsid, MTÜ Noorsooühing Rõuge Noorteklubi, kaitseliit jne).

Avaliku valgustuse pidev laiendamine aitab kaasa turvalisuse suurenemisele vallas, samuti rohked vabaajaliste tegevuste võimalused, mis hoiavad elanikkonda ja eelkõige noori eemal ebatervest tegevusest.

Tuleohutusalase turvalisuse suurendamises on suur roll MTÜ-l Rõuge Priitahtlikud Pritsimehed. Igal aastal korraldatakse tuleohutuskampaaniat "Kodu tuleohutuks!", mille käigus jälgitakse elamute tuleohutusealast olukorda, sh suitsuandurite olemasolu ja korrasolekut; vajadusel paigaldatakse suitsuandureid ja nõustatakse elanikke tuleohutusalastes küsimustes. 2013. aastal osaleti säästupottseppade programmis, mille käigus remonditi kütteseadmeid kolme vanuri elukohtades.

15.1 Probleemid

Kogukonnaliikmete osavõtmatus ja kodanikujulguse vähesus turvalisuse probleemide märkamisel ja nendesse sekkumisel.

Turvasüsteemide puudus nii avalikes kohtades kui eravaldustes.

Elanikkonna ükskõiksus ja hooletu suhtumine tuleohutusalasesse tegevusse.

Puuduvad nõuetele vastavad tuletõrje veevõtukohad nii alevikus, külades kui hajaasustuses.

Kodanikualgatuslike organiseeritud korrakaitsejõudude vähesus (abipolitseinikud, kaitseliit jm vabatahtlikud).

Tööpuudusest tulenev tegevusetus põhjustab korrarikkumisi.

Valgustamata külad, külakeskused, bussipeatused ja liiklussõlmed

Aadressandmete avalik esitamine hajaasustuses on puudulik (viidad puuduvad)

Rõuge PP päästetehnika on aegunud

Puudub rannavalve avalikus rannas

Eramajade küttekollete ja elektriseadmete seisukord on halb

Tühjad ja ligipääsetavad tööstushooned ning mahajäetud majapidamised

Veekogude rohkus

Organiseeritud korrakaitse osakaalu vähenemine (riigi poolt – nii politsei kui pääste)

Hulkuvad ja lahtised koerad

Juhtimisõigusega noored juhid avalikel teedel

15.2 Lühiajalised eesmärgid

Üle Rõuge valla on loodud esimesed naabrivalve piirkonnad.

Rõuge vald on kaetud nõuetekohaste tuletõrje veevõtukohtadega.

Rõuge valla elanike liikluskäitumine on kultuurne ja turvaline, kaasliiklejaid arvestav.

15.3 Pikaajalised eesmärgid

Iga Rõuge valla elanik teadvustab ja tunnetab oma vastutust kogukonna turvalisuse hoidmisel.

Rõuge valla (hajaasustusega) piirkonnad on kaetud naabrivalvega.

15.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Korrakaitseaduse ülevaatamine ja sellest tulenevalt valla avaliku korra eeskirja kohendamine.	2015
Liiklussõlmede valgustamine üle kogu valla	2022–2024
Liikluskiirust piiravate meetmete rakendamine alevikus ja külakeskustes („lamavad politseinikud“)	2020
Kodanikualgatusliku korrakaitseüsteemi loomine (jahimeeste, kodukaitse, vabatahtlike baasil)	2016–2017
Videovalve piirkondade loomine	2015–2025
Naabrivalve piirkondade loomine	2015–2025
Vetelpääste töölerakendamine avalikes randades	2015–2025
Meetmete väljatöötamine ja rakendamine hulkuvate koerte ja kasside arvukuse vähendamiseks (koerte ja kasside registri loomine)	2016–2017
Rõuge PP liikmete pidev päästealase kompetentsuse täiendamine (koolitused,	

osalemine Võru PK valveteenistuses, õppustel ja võistlustel osalemine)	2015–2025
Rõuge PP päästetehnika soetamine	2015–2025
Tuleohutuslaste ennetuskampaaniate läbiviimine.	2015–2025
Tuletõrje veevõtukohtade rajamine.	2015–2025
Liikluskasvatus erinevatele eagruppidele	2015–2025
Motospordi, liikluskultuuri ja sõidukogemuste organiseeritud ja turvaliste võimaluste loomine juhtimisõigusega noortele (libedasõit, krossi- ja ATV-rajad)	2016–2020

16. TURUNDUS JA MEEDIA

Visioon 2025: Rõuge vald on positiivselt silmapaistev

Rõuge vald on turundusega pidevalt tegelenud, kuid seni ilma kindla strateegiata. Rõuge vald on üks kolmest Võrumaa omavalitsusest, kes on liitunud kohaliku omavalitsuse teenuseportaali süsteemiga. Rõuge vald kasutab turundamisel ja info jagamisel aktiivselt Facebooki keskkonda, kus meil on Võrumaa valdadest ainukesena üle tuhande järgija. Infot jagatakse pidevalt ka valla meililisti kaudu, millel on tellinud 280 inimest. Iga 2 nädala järel ilmub A4 formaadis valla infoleht, mida trükitakse 750 eksemplari ja mis viiakse inimestele tasuta koju ning on kättesaadav kõigis valla kauplustes, külakeskustes ja raamatukogudes. Samuti antakse vallas toiminust teada Võrumaa Teataja nädalainfos. Androidi operatsioonisüsteemi kasutavatele seadmetele on loodud nutirakendus Rõuge Äpp, kust saab infot valla vaatamisväärsuste, majutus- ja toitlustusasutuste ning sündmuste kohta.

Rõuge vald on liitunud “Maale elama” projektiga. Maale elama tulemisest huvitatutele on loodud Rõuge valla võimalusi tutvustav eraldi koduleht ja osaletud “Maale elama” messidel. Lisaks korraldatakse kodukohakampaaniaid, et kutsuda inimesi ennast valda sisse kirjutama.

Osaletakse erinevatel messidel (turismimesse, maamesse) ja on plaanis osaleda veelgi rohkematel. Rõuge tutvustamiseks on pidevalt tehtud erinevaid trükiseid ja info on sees ka ülemaakonnalistes materjalides. On olemas erinevate sõnumitega bännerid, mida kasutatakse üritustel ning näiteks Võru linna servas Tartu maantee ääres. Seal olevaid reklaame vahetatakse vastavalt vajadusele. Valmistatud on ka Rõuge valda tutvustav suur fotoseintega promotelk ja Rõuge pudelivesi.

Koostöös Haanja vallaga on loodud kuulutusteportaal Kohalikule.ee, kus kohalikud inimesed ja ettevõtted saavad teada anda enda toodetest, teenustest ja vajadustest.

Rõuge noorteklubi eestvedamisel töötab Rõuge televisioon, mis tegutseb õhinapõhiselt ja kajastab Rõuge vallas toimuvat.

Rõuge vallas toimetavad ühendused tegelevad ise aktiivselt oma tegevuste turundamisega ja vald aitab sellele vajadusel kaasa.

Turundusalane arenguruum peitub eelkõige turundusstrateegia loomises, vajaliku inimressursi kokkukogumises ja turundusalase koostöö suurendamises teiste piirkonna omavalitsustega.

16.1 Probleemid

Turundustegevuste juhuslikkus ja vähene strateegilisus, pole kindlat vastutajat.

Napp inimressurss

Rõuge vald on vähe teadvustatud ettevõtlus- ja elukeskkonnana

Nõrk (turismi) välisturundus

Nursipalu (ebakõlad, puudub ühtne meel, meediakajastus loob mitmeti mõistetavad mainet)

Maavaldade sisekonkurents väga sarnases nišis (turism; eelisolukorras on eurorahastatud objektid)

Tänapäevaste tegijate väsimus ja rutiin

Vindide ülekandamine info levitamisel

Turismi ülevõimendus mainekujunduses

16.2 Lühiajalised eesmärgid

Turundusega tegeleb teadlikult ja eesmärgistatult piisav hulk inimesi

Kõik valla allasutused tegelevad turundusega

Kõikidel valla asutustel on olemas ühtne arusaam turundustegevustest ja mõistetakse turunduse olulisust

On olemas juhend suhtlemiseks ajakirjandusega, toimiv koostöö professionaalidega

Info levitamine toimub läbimõeldult ning selgete põhimõtete kohaselt

On olemas turundusstrateegiad kõigi võimalike sihtrühmadeni jõudmiseks

Valla turunduse oluliseks osaks on kohalikud suursündmused ning maamärgid.

Valla turundusmeeskond on motiveeritud, ajaga kaasas käiv, jätkusuutlik ja vastavalt vajadusele uuenev

16.3 Pikaajalised eesmärgid

Rõuge valla turundustegevus on pidev ja strateegiline.

Kogu valla turundustegevusel on kindel vastutaja

Rõuge valda teadvustatakse kui soodsat ettevõtlus- ja elukeskkonda

Koostöös teiste omavalitsustega toimib efektiivne piiriülene turundamine.

16.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Rõuge valla turundusstrateegia koostamine	2016–2017
Valla turundusstrateegia uuendamine ja kaasajastamine	2016–2025
Valla turundusmeeskonna koolitamine ja nõustamine	2015–2016
Erinevate inimeste kaasamine valla turundusega tegelemisse	2015–2025
Turunduskava ja materjalide koostamine kohalikele elanikele	2016–2025
Turunduskava ja materjalide koostamine turistidele	2016–2025

Turunduskava ja materjalide koostamine (võimalikele) uuselanikele	2016–2025
Turunduskava ja materjalide koostamine ettevõtjatele	2016–2025
Avalike suhete koolitus turundusmeeskonnale ja valla töötajatele	2016
Rõuge valla infolehe levitamine naabervaldades	2015–2025
Uute valla reklaamtahvlite-bännerite paigaldamine ja regulaarne uuendamine	2015–2025
Turundusjuhi ametikoha loomine	2020
Rõuge TV edasiarendamine ja turundamine	2015–2025
Rõuge internetiraadio tööle rakendamine	2020–2022
Koostöös teiste omavalitsustega piiriüleste turundustegevuste läbiviimine	2015–2025
Avalikkusega suhtlemise etiketi/juhendi välja töötamine ja sel alal koolitamine	2015–2016
Suursündmuste ja maamärkide turundamine ja nende abil turundamine	2015–2025
Mentorite leidmine turundamise alal	2016–2017
Kaugtöö võimaluse teadvustamine ja tutvustamine	2015–2025
Veebikaamerate kasutamine vallas toimuva kajastamisel	2016–2017
Turundus spordiüritustel osalejatele (stardimaterjalide vahele reklaam vms)	2015–2025
Spordiliitudele turundamine, et tuua siia senisest enam võistlusi/üritusi	2015–2025
Rõuge tunnustooted (lisaks veele ka jäätis jne)	2015–2025
Rõuge kui loodushariduspiirkonna turundamine kooligruppidele	2015–2025
Seitsme järve maa slogani juurutamine ja propageerimine	2015–2025
Osalemine erinevatel messidel (kõikidel võimalikel)	2015–2025
Haanjaga koos ajaleht	2015
„Rõugen tettü“ kleepsud kohalikele toodetele	2016
Rõuge logo välja töötamine	2016–2017
Aktiivne ja kaasaegne sotsiaalmeedia turundus	2015–2025

17. KOGUDUS

Visioon 2025: Rõuge kogudus on kõigile elanikegruppidele ja vanuseastmetele avatud, vaimset tuge pakkuv ja sotsiaalselt aktiivne.

Rõuge kogudusele kuulub kolm pühakoda: Rõuge kirik, Ruusmäe abikirik ja Jaanimäe palvela. Rõuge koguduse liikmeskond koosneb enamasti vanematest inimestest, kes elavad peamiselt Rõuge, Haanja ja Võru vallas ning Võru linnas. Rõuge kogudusest ei saa enam rääkida kui kihelkonnakogudusest, sest üha rohkem koguduse liikmeid elab kogu Eestis, paljud ka välismaal. 2008. aastal oli koguduse liikmeannetajate arv 419. Inimesi, kes peavad ennast kogudusega mingil viisil seotuks, on umbes 2000. Liikmeannetajate arv on viimastel aastatel vähenenud 20 kuni 40 inimese võrra aastas. Samas on liikmeannetuste kogusumma viimastel aastatel vähehaaval kasvanud. Liikmeannetuse miinimum suurus on jäänud samale tasemele. Enamik annetajaid tasub miinimumsumma. Liikmeannetustest ei ole võimalik katta pooltki kiriku igapäevakuludest. Kogudus saab lisaks toetust Rõuge vallalt ning Alexander von Samson-Himmelstjerna fondist. Viimane neist on kirikut toetanud järjepidevalt aastaid. Remonditöödeks peab kogudus taotlema vahendeid kirikuvälistest fondidest.

Aastast 2010 kuni 2013 on liikmeannetajate arv jätkuvas languses (vastavalt 506; 490; 440; 419 liikmeannetajat).

Koguduses on kirikuraamatud, neisse alustati sissekannete tegemist 1926. aastal, kuid andmed ulatuvad 19. sajandi keskpaika. Alates 1950. aastast on kirikuraamatute sissekanded lünklikud või puuduvad sootuks. Regulaarselt peetakse arvestust ristitavate ja leeritavate üle, andmed kantakse personaaliaraamatutesse.

Läbiviidavate talitluste osas saab viimase viie aasta lõikes öelda, et nii ristimiste kui ka matusetalituste arvud on jätkuvalt stabiilsed, laulatuste ja leeritamiste arv tõusevad vähehaaval.

Rõuge kogudust juhib viieliikmeline juhatus. Vaimulikku elu juhib koguduse õpetaja. Koguduse palgal on praegu viis inimest. Koguduse elu ja tööd toetavad vabatahtlikud töötegijad. Ametisse on seatud viis kirikuvanemat.

Pühapäevakool on varasematel aastatel toimunud, aga viimasel ajal soiku jäänud. Kristlike põhitõdede ja väärtushinnangute edasiandmise eesmärgil on plaanis pühapäevakool uuesti ellu kutsuda. Regulaarselt tegutseb koguduse segaansambel. Pühakodades toimub regulaarne jumalateenistuslik elu. Jumalateenistustel käijate arvu üle täpne statistika puudub, kuid regulaarsete osalejate arv tavapäevapäevadel langeb. Väljaspool kiriku hoonet peetakse igal aastal surnuaiapähasid. Kalmistuid on viis: Rõuge valla territooriumil Jaanipeebu kalmistu, Nogopalo kalmistu ja Rõuge vana kalmistu, Haanja vallas Pütsepa ja Plaani kalmistu. Suurtel pühadel toimuvad jumalateenistused ka Rõuge hooldekodus. Lisaks toimub koostöö väliste organisatsioonidega: Kaitseliidu ja Kuperjanovi pataljoniga.

Rõuge kirikus on vendade Kriisade 1930. aastal ehitatud orel, mida kogudus kasutab. Oreli seisukord on jumalateenistuslikuks tegevuseks väga hea, kuna 2005. aastal restaureeriti orel täielikult. Kontserttegevus Rõuge kirikus on suveperioodil aktiivne. Talvel on kontsertide korraldamine kirikus kütte puudumise tõttu raske.

Alates 2005. aastast on kirik suvisel perioodil avatud kõigile külastajatele. Kogudus on liitunud üleeestilise programmiga „Teeliste kirikud“. Rõuge kogudusel on kaks sõpruskogudust: Bornhövedi kogudus Saksamaal ja Honkajoe kogudus Soomes

17.1 Probleemid

Jumalateenistusel osaleb vähe inimesi

Vähenev liikmeskond

Liikmete hulgas on vähe noori

Pühapäevase bussiliikluse puudumine

Hajali asetsev kogudus, abikoguduste elu on soikunud

Materiaalne kitsikus (võimaluste puudumine uuteks tegevusteks ja investeeringuteks, koguduse õpetaja ja töötajate väikesed palgad, nõrk omatulubaas)

Mitmed kogudusele kuuluvad hooned seisavad tühjana

Talvel on kirik külm

Leerimaja olukord on väga halb

Pastoraadihoone olukord on halb

Jaanimäe palvela olukord on vilets

Soiku jäänud sõpruskoguduste töö

Vähene side liikmetega

Puudub regulaarne noortetöö

Puudub pühapäevakool

Koolides puudub usuõpetus

Vähe vabatahtlike panustajaid

Kalmistud (ei kuulu kogudusele ja ei ole kaardistatud)

Koguduse tagasihoidlik koostöö teiste piirkonna organisatsioonide ja asutustega (kool, rahvamaja, noortekeskused, MTÜ-d)

Kiriku tekstiilide mitterahuldav olukord (pleekinud, plekilised ja katkised)

Altarimaali mitterahuldav olukord (katkine ja tuhmunud)

17.2 Lühiajalised eesmärgid

Koguduse töö on korraldatud tulemuslikult

Kogudusel on oma liikmetest hea ülevaade saamine ja nendega toimib heal tasemel infovahetus

Kogudus on käivitanud uusi tegevusi ja laiendanud olemasolevaid

Toimib tihe koostöö sõpruskogudustega

Koguduse materiaalne baas on paranenud

17.3 Pikaajalised eesmärgid

Inimeste teadlikkus kristlikust kirikust ja kristlikest põhitõdedest on kasvanud

Kiriku tähtsus ja roll kohaliku elu kujundajana on kasvanud

Sisse on seatud nõudebussi teenus kiriku tegevustes osaleda soovivate inimeste jaoks

Kirik on kujunenud aktiivseks kohaliku muusikaelu kandjaks

Koguduse aktiivsete liikmete arv on suurenenud

Koguduse hooned on renoveeritud ja kinnisvara kasutatakse efektiivselt

Koguduse kinnisvarale on leitud rakendus

Kogudusel on tekkinud täiendavaid ülesandeid

17.4 Tegevuskava

Tegevus	Teostamise aeg
Informatsiooni aktiivsem ja laialdasem edastamine	2015–2025
Koguduse liikmeskonna kasv ja parem seostatus kogukonnaga	2015–2025
Tegusate koguduseliikmete kaasamine	2015–2025
Koguduse töötajate palkade tõstmine	2015
Kogudus hakkab pidama meetrikaraamatut (nii, et tekiks ilma lünkadeta järjepidevus olemasolevate restaureeritud raamatutega)	2015
Koguja andmebaasiga ühinemine	2015
Koguduse liikmete meililisti loomine	2015
Koguduse ajaloo uurimine, tõlkimine, üleskirjutamine, fotode kogumine ja kogu selle materjali digitaliseerimine	2015–2025
Religiooniõpetuse viimine kooli	2015
Pühapäevakooli töö taastamine (kahes vanusegrupis)	2015

Koostöös haridusasutustega laste ühiste kirikukülastuste korraldamine	2015–2025
Orelitundidega alustamine	2015
Ühistegevuste korraldamine noorteklubiga	2015
Talgute korraldamine	2015–2025
Leerilendude kokkusaamiste korraldamine	2015–2025
Laste- ja noortelaagrite korraldamine	2015
Hooldekodu hingehoidliku teenimise jätkamine	2015–2025
Sõpruskogudustega koostöö edendamine	2015
Liikmeannetuse vajadusest ja olulisusest teavitamine	2015–2025
Tuluõhtute korraldamine	2015
Muude toetusvõimaluste leidmine kirikule	2015–2025
Inimeste teadlikkuse tõstmine kristlikust kirikust ja kristlikest põhitõdedest	2015–2025
Kasvatada kiriku tähtsust ja rolli kohaliku elu kujundajana	2015–2025
Õpilaste muusikaliste esinemiste kirikusse tagasi toomine	2015–2025
Kontsertide korraldamine kirikus aastaringelt	2020–2025
Rõuge kirikukoori suurendamine (laiendamine)	2015–2025
Rõuge koguduse ansambli loomine (kellade ansambel)	2015–2025
Pastoraadihoonele rakenduse leidmine	2015
Pastoraadihoone rekonstrueerimistööde teostamine	2015–2025
Leerimajale ehitus- ja renoveerimistööde teostamiseks projekti koostamine	2015
Leerimaja ehitus- ja renoveerimistööd	2015–2025
Leerimaja renoveerimine ajakogu (raamatukogu ja muuseumi) väljaarendamise eesmärgil	2015–2025
Taaskasutuskeskuse või missioonikeskuse loomine, kus toimub ka ajaloo talletamine ja realiseerimine	2015–2025
Jaanimäe palvela remontimine	2015–2025
Kogudusemaja kõrvalhoone rekonstrueerimine koos avaliku tualeti rajamisega	2015–2025
Kiriku küttesüsteemi ehitamine	2015–2025
Kiriku elektrisüsteemi renoveerimine	2015–2020
Kiriku akende renoveerimine	2015–2020

Kirikuhoonesse tuletõrjesignalisatsiooni paigaldamine	2015–2020
Kirikutorni ja tornikiivri renoveerimine	2015–2025
Kiriku tekstiilide väljavahetamine (uuendamine)	2015–2025
Altarimaali restaureerimine	2020–2025
Altarimaali prospektile ja kantslile (pingid) värvispektri koostamine	2015
Kirikus kogu sisustuse restaureerimine	2020–2025
Kiriku valduses oleva maa ja metsa eest hoolitsemine ja efektiivsem kasutamine	2015–2025
Kirikumõisa detailplaneeringu lõpetamine	2020
Kirikuaia remont ja võimalusel vana kiviaia taastamine	2015–2025
Kirikuaeda teemapargi (Jeesuse ristitee) loomine	2015–2025
Haljastus tööd kogudusele kuuluvate hoonete ümbruses ja maadel	2015–2025
Koguduse kinnisvarale rakenduse leidmine	2016
Rõuge kalmistute haldamise ülevõtmine	2015
Kalmistute kaardistamine	2015–2016
Kalmistute kiviaedade taastamine	2015–2025
Kalmistuparkide korrastamine ja haljastuse rajamine	2015–2025
Kalmistutel olevate kabelite ja tööriistakuuride remont-ja taastamine	2015–2025
Tehnika soetamine (kalmistute ja kogudusele kuuluvate maade hooldamiseks)	2015–2025

LISA 1. Rõuge valla arengukava 2015–2025 tegevuskavade koondtabel

LÕPLIK TABEL VALMIB PEALE ARUTELUSID JA TÄIENDUSETTEPANEKUID

NOORSOOTÖÖ

Tegevus	20 15	20 16	20 17	20 18	20 19	20 20	Vastu taja
Eesmärk: Rõuge valla noor on avatud maailmavaate ja positiivse ellusuhtumisega							
Noorte toetamine osalemisel maakondlikes ja riiklikes noorte katusorganisatsioonides.	x	x	x	x	x	x	KOV
Rahvusvahelised projektid nooremale vanusele (13–18)	x	x	x	x	x	x	ANK, MTÜ, PK
Rahvusvahelises noorsootöös laiendada geograafilist haaret (Venemaa, Jaapan, Ameerika manner jt)	x	x	x	x	x	x	ANK, MTÜ, PK
Rahvusvahelist koostööd tutvustavate seminaride/töötubade korraldus	x	x	x	x	x	x	ANK
Noorte koostööprojektid naaberomavalitsustega	x	x	x	x	x	x	ANK, MTÜ, KOV
Noortevolikogule koolituste ja õppevisiitide korraldus	x	x	x	x	x	x	KOV, ANK, RÕN OVO
Mitte-formaalse õppe meetodite rakendamine koolis, lasteaias.	x	x	x	x	x	x	ANK, KOV, PK, LA, MTÜ
Eesmärk: Rõuge valla noor on ettevõtlik							
Ettevõtlusfondi loomine noortele	x	x					KOV

Ettevõtlusmalev	x	x	x	x	x	x	ANK, EV
Noorte algatusfondi loomine		x	x				KOV
Ettevõtlikkust toetavate õpitubade korraldus	x	x	x	x	x	x	ANK, PK
Eesmärk: Rõuge valla noor on väärtustatud kogukonnaliige							
Noorte talentide festivali traditsiooni loomine ja hoidmine	x	x	x	x	x	x	ANK, PK, LA
Noorte talentide rakendamine kohalikel üritustel	x	x	x	x	x	x	KOV, MTÜ
Noorte loomingu näitused avalikes kohtades	x	x	x	x	x	x	KOV, MTÜ
Noorte oskuste andmebaasi loomine	x	x					ANK, PK, LA
Noorte tunnustusüritus kogukonnale	x	x	x	x	x	x	ANK, RÕN OVO
Uuringud ja küsitlused noorte tegevusvajaduste jms osas.	x	x	x	x	x	x	ANK, KOV
Eesmärk: Keskkond on noorte tegevust toetav.							
Huvitegevuse temaatika on jaotatud külade vahel	x	x	x	x	x	x	KOV
Huvitegevuses osalemise transpordi (kogukonna transport) süsteemi väljatöötamine	x	x					KOV

IT ja huvitegevuse vahendite uuendamine noorsootööstutustes	x	x	x	x	x	x	KOV
Viitina noortetoa renoveerimine	x	x					KOV
Nursi külakeskuse renoveerimise II etapp	x	x					KOV
Rõuge noortekeskuse interjööri uuendamine			x	x			KOV
Rõuge parki välitegevuste hoone rajamine		x	x				KOV
Noorsootööstutuste töötajate motivatsiooni tõstmine	x	x	x	x	x	x	KOV
Perekonnale kui tervikule erinevate tegevuste arendamine	x	x	x	x	x	x	KOV, ANK MTÜ, PK, LA
Koostöö kogukonnaürituste elluviimisel	x	x	x	x	x	x	KOV, ANK, PK, LA, MTÜ
Mobiilse noorsootöö rakendamine	x	x	x	x	x	x	ANK
Mobiilse noorsootöö keskuse (Ideekohvik) vee- ja kanalisatsiooni ning puhkeala väljaehitamine	x	x					KOV
Tugivõrgustiku väljaarendamine	x	x					KOV

LISA 2. Rõuge valla arengukava 2015–2025 koostamisel osalenud töörühmad

AVALIK HALDUS 1. Tiit Toots 2. Karel Saarna 3. Siiri Mõttus 4. Kerli Kõiv 5. Jaanus Mark 6. Kalvi Kõva 7. Britt Vahter 8. Kristina Reinsalu 9. Sulev Valner 10. Tiia Zuppur 11. Jaana Kõvatu 12. Varstu Vallavalitsuse esindaja	HARIDUS 1. Vivian Helekivi 2. Ere Käs 3. Toomas Raju 4. Ene Mõttus 5. Liivi Zopp 6. Kätlin Kann 7. Maret Janson 8. Liili Maran 9. Kerli Kõiv 10. Hendrik Noor 11. Ingrid Luik Semevsky 12. Marie Mustmaa 13. Britt Vahter	ENERGEETIKA, TARISTU ja ELAMUMAJANDUS 1. Olev Mõttus 2. Tiit Toots 3. Karel Saarna 4. Viivika Nagel 5. Anti Roose 6. Martin Kikas 7. Robert Mägi 8. Aivo Albrecht 9. Merle Vidder 10. Jaanus Kõiv 11. Enn Raudsepp 12. Lauri Siska 13. Maire Grosmann
TURVALISUS 1. Olev Mõttus 2. Tiit Toots 3. Karel Saarna 4. Kalvi Kõva 5. Ülo Janson 6. Jaanus Kõiv 7. Viivika Nagel 8. Raul Ermel 9. Jaanus Kann 10. Angela Viks 11. Toomas Raju 12. Kaino Zilmer 13. Urmas Vahter	KÜLAELU 1. Rainis Helekivi 2. Vivian Helekivi 3. Maarja Kallas 4. Eveli Kuklase 5. Janek Mustmaa 6. Aive Leppik 7. Ahti Lind 8. Angelika Alström 9. Heino Pall 10. Väino Marjak 11. Riho Tuusis	SOTSIAALHOOLEKANNE 1. Maire Grosmann 2. Tiit Toots 3. Marianne Hermann 4. Jana Trolla 5. Aune Saal 6. Kadri Kangro 7. Kerli Kõiv 8. Angela Viks 9. Mare Press 10. Kristel Kõlli 11. Viivika Nagel 12. Jaanus Mark
KESKKOND JA HEAKORD 1. Jaanus Tanilsoo 2. Tiit Toots 3. Olev Mõttus 4. Ilmar Ait 5. Ülo Janson 6. Aare Vumba 7. Anu Holvandus 8. Tarmo Denks 9. Viivika Nagel	HUVIHARIDUS JA ELUKESTEV ÕPE 1. Viivika Nagel 2. Annika Kevvai 3. Kerli Kõiv 4. Hendrik Noor 5. Ive Ruusamäe 6. Martin Mark 7. Indrek Hunt 8. Liivika Koobakene 9. Silvi Schmeiman 10. Kati Orav	TURUNDUS JA MEEDIA 1. Martin Mark 2. Pait Priidik Pettai 3. Karel Saarna 4. Jaanus Mark 5. Viivika Nagel 6. Ivika Nõgel 7. Taavi Karu 8. Britt Vahter 9. Antti Roose

TERVIS 1. Kadri Kangro 2. Aune Saal 3. Jana Trolla 4. Kätlin Kann 5. Terje Raju 6. Maire Grosmann 7. Kätlin Pilt 8. Laura Aaben	NOORSOOTÕÖ 1. Kerli Kõiv 2. Elina Järv 3. Angelika Alström 4. Anneli Karu 5. Inge Mälzer 6. Katri Kõva 7. Angela Viks 8. Liili Maran	ETTEVÕTLUS 1. Lauri Semevsky 2. Jaak Pächter 3. Ain Siska 4. Ahti Lind 5. Ivi Martens 6. Britt Vahter 7. Kristjan Kurm 8. Kristjan Luik
TURISM 1. Jaanus Mark 2. Aigar Piho 3. Eda Veeroja 4. Meelika Tamberg 5. Alar Johanson 6. Kerli Kõiv 7. Joanna Kurvits	KULTUUR 1. Riina Kõöts 2. Tiit Toots 3. Viivika Nagel 4. Ene Aedmaa 5. Mari Kalkun 6. Anneli Mändmaa	KOGUDUS 1. Maris Kõiv 2. Mait Mölder 3. Jaak Pächter 4. Tõnis Anton 5. Ele Vakk 6. Andres Kõiv 7. Britt Vahter
SPORT 1. Karel Saarna 2. Jaak Pächter 3. Toomas Raju 4. Jaanus Mark 5. Terje Raju 6. Janek Siska 7. Elina Järv 8. Tiit Toots	VÄLISSUHTED 1. Jaanus Mark 2. Mairi Raju 3. Karel Saarna 4. Kerli Kõiv 5. Tiit Toots	

LISA 3. Rõuge valla külade elanike arv ja vanuseline jaotus seisuga 01.08.2014

Küla nimi	Elanikke kokku	Elanikke vanuses 0.....17	Elanikke vanuses 18.....65	Elanikke vanuses 66.....
Ahitsa	3	0	2	1
Augli	10	1	8	1
Haabsilla	8	0	7	1
Haki	2	1	1	0
Hallimäe	6	0	4	2
Handimiku	48	6	33	9
Hapsu	2	0	0	2
Hansi	11	0	8	3
Heedu	20	3	13	4
Heibri	36	9	24	3
Hinu	4	0	2	2
Hotõmäe	3	0	2	1
Horsa	4	0	4	0
Hurda	39	6	25	8
Härämäe	8	3	5	0
Jaanipeebu	28	3	21	4
Jugu	7	1	5	1
Järvepalu	24	2	18	4
Järveküla	12	6	6	0
Kadõni	1	0	0	1
Kahru	5	0	3	2
Kaluka	2	0	2	0
Karaski	11	2	6	3
Karba	2	0	1	1
Kaugu	20	1	17	2
Kavõldi	9	0	5	4
Kellämäe	9	0	3	6
Kiidi	9	0	9	0
Kogrõ	3	0	3	0
Kokõmäe	18	2	15	1
Kokõjüri	7	0	4	3
Kokõ	5	0	5	0
Kolga	6	1	4	1
Kuklasõ	20	4	12	4
Kurgjärve	4	0	2	2
Kurvitsa	10	0	8	2
Kuuda	4	0	1	3
Kähri	1	0	0	1

Kängsepä	11	0	6	5
Lauri	43	5	30	8
Liivakupalu	3	1	2	0
Listaku	23	4	14	5
Lutika	4	0	4	0
Lükkä	12	4	6	2
Matsi	26	2	17	7
Mikita	7	3	3	1
Muduri	8	2	6	0
Muhkamõtsa	20	3	12	5
Murdõmäe	7	0	4	3
Mustahamba	22	0	21	1
Mõõlu	12	2	6	4
Märdi	19	3	9	7
Möldri	27	4	16	7
Nilbõ	24	2	20	2
Nogu	27	1	21	5
Nursi	149	36	92	21
Ortumäe	3	0	3	0
Paaburissa	8	3	4	1
Paeboja	4	0	1	3
Pugõstu	2	0	1	1
Pulli	20	0	16	4
Põdra	14	1	7	6
Põru	9	2	5	2
Pärlijõe	13	1	8	4
Püssä	23	7	10	6
Rasva	24	7	13	4
Raudsepä	8	3	5	0
Rebäse	20	2	14	4
Rebäsemõisa	15	2	13	0
Rõuge vald	13	1	10	2
Riitsilla	27	7	17	3
Ristemäe	5	0	4	1
Roobi	14	1	9	4
Ruuksu	24	3	15	6
Suurõ-Ruuga	34	5	27	2
Rõuge alevik	445	74	281	90
Saarlasõ	44	4	27	13
Sadramõtsa	27	3	21	3
Saki	3	0	2	1
Sandisuu	10	0	10	0
Savioru	14	4	8	2

Sika	8	0	6	2
Sikalaanõ	11	2	8	1
Simmuli	9	2	5	2
Soekõrdsi	34	4	26	4
Soemõisa	1	0	1	0
Soomõoru	14	3	10	1
Sänna	65	13	46	6
Tallima	6	0	4	2
Taudsa	19	4	9	6
Tialasõ	16	5	8	3
Tiidu	4	2	1	1
Tilgu	15	5	8	2
Tindi	32	8	19	5
Toodsi	16	4	12	0
Tsirgupalu	11	4	7	0
Tsutsu	11	4	5	2
Tüütsi	4	0	1	3
Udsali	2	0	2	0
Utessuu	15	6	9	0
Vadsa	10	4	5	1
Vanamõisa	9	0	6	3
Viitina	157	38	96	23
Viliksaarõ	4	0	4	0
Väike-Ruuga	38	14	19	5
Kokku	2199	375	1425	399

LISA 4.

